

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

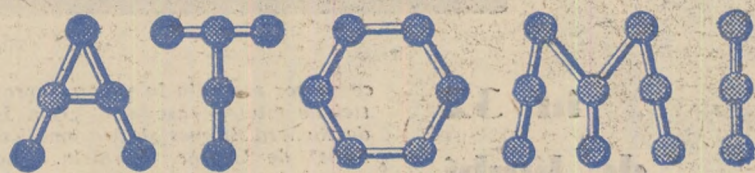
IN PAGINA 6-7:

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

4 (932)

ANUL XIX
25 ianuarie 1963
12 pagini, 1 leu

Inaltele energii de la Dubna

de M. Petrașcu

Din aventurile unui proton

de B. Berezinski

La Lujniki. Primii pași sînt totdeauna nesiguri

S. ANTONOV:

CITIȚI
ÎN ACEST
NUMĂR:

Trenul de cursă lungă

Biblioteca „VEAC NOU” nr. 25

(pag. 9 — 10)

memento

în 32
de limbi

Binecunoscuta Editură în limbi străine din Moscova, întemeiată cu mai bine de treizeci de ani în urmă, pregătește anul acesta pentru tipar noi și interesante lucrări din toate domeniile literaturii: știință și tehnică, economie, artă, beletristică, cărți pentru copii, diverse manuale.

Lucrări ca „U.R.S.S. astăzi și mâine”, „Știința în U.R.S.S.” de E. Feodorov, „Un ocean de energie” (trecutul, prezentul și viitorul energeticii) de A. Markin, „Bazele legislației sovietice și ale procedurii judiciare civile” vor prezenta cititorilor de peste hotare organizarea socială și de stat a U.R.S.S., realizările Uniunii Sovietice în construcția economică, cuceririle ei pe tărîm științific. Vor fi tipărite, de asemenea, numeroase lucrări cu caracter politic-ideologic. Printre ele, al treilea volum al „Amintirilor despre Lenin” (în franceză), cartea lui N. Ermolovici, „Lenin despre legăturile comuniștilor cu masele” (în engleză, franceză, spaniolă și vietnameză), broșura „Învățăminte din experiența P.C.U.S.” (în engleză, spaniolă, arabă), „Opere alese” în două volume de Marx și Engels (în franceză și bengali), „Anti-Dühring” de Engels (în hindi) etc. etc.

În domeniul publicațiilor științifice și tehnice, anul acesta vor vedea lumina tiparului și o serie de cursuri, ca cei de chimie organică alcătuiți de Pavlov și Terentiev, „Fizica teoretică” a binecunoscutului academician Landau, laureat al premiului Nobel, și Lifșit, „Cursul de matematici superioare” de Suvorov, „Hidraulică” de Nekrasov, un manual de epidemiologie de Jdanov, precum și lucrările marelui fizician Serghei Vavilov „Ochiul și Soarele” (în vietnameză) și academicianului Alexandr Oparin „Viața, natura, originea și evoluția ei” (în franceză).

În ce privește beletristica, editura va continua cu publicarea seriilor intitulate „Biblioteca literaturii sovietice”, „Nuvela sovietică”, „Artă”, „Literatură”, „Clasicii ruși”, „Literatură pentru copii și tineret”. Din aceste serii se află în pregătire romanele „Dragul meu prieten” de Iuri Gherman, „Vii și morți” de Konstantin Simonov, „Ultimul din Udeghe” de Alexandr Fadeev, nuvela „Inimă de prieten” de Emanuil Kazakevici și „Fetele” de Boris Bednii.

În 1963, cititorii străini vor mai putea face cunoștință îndeaproape și cu operele scriitorilor din Estonia, Letonia, Gruzia, Uzbekistan și Armenia.

a. b.

„un american la paris”... la moscova

Un foarte apreciat spectacol de balet prezentat de curînd în premieră la Bolșoi Teatr este „Skriabiniana”. După cum indică și titlul este vorba despre montarea unui spectacol de balet pe o suită de motive muzicale aparținînd compozitorului Alexandr Skriabin, o chintesență a celor mai frumoase lucrări ale compozitorului. Ca și Chopin, Skriabin a fost un poet al pianului. Dar creația sa păstrează adînc amprenta specificului rusesc.

Nouă lucrări de Skriabin au fost orchestrate de profesorul Rogal-Levițki, de la conservatorul din Moscova. Cea de a zecea, poemul „Înlăcătarea”, orchestrat de autor este utilizat ca uvertură a baletului, ca un „motto” al spectacolului.

Regia aparține lui Kasian Golcizovski. Subiectul noului spectacol e legat de dragoste.

Printre spectacolele aflate în pregătire la Bolșoi și a căror premieră va avea loc în curînd trebuie amintit în primul rînd „Program rus”, o suită de balet din muzica lui Glinka, Alabiev, Rimski-Korsakov și Liadov.

La capitolul spectacolelor de balet

ce se vor prezenta în viitorul apropiat, trebuie citat de asemeni „Don Juan” de Richard Strauss și „Un american la Paris” de George Gershwin. Aceste două balele vor fi prezentate pe scena „Teatrului muzical Stanislavski și Nemirovici-Dancenko”. Premiera celor două balele sînt așteptate cu nerăbdare. Nici unul, nici celălalt n-au mai fost încă reprezentate la Moscova. Mai mult decît alîl, în țara sa de origine, S.U.A., „Un american la Paris” nu s-a mai jucat din 1938, cînd a fost pus în scenă de compania Albertinei Rush și cea a lui Ruth Page-Stone. În Uniunea Sovietică, acest balet este montat de Vera Baccadoro, o tînără pariziană care termină în facultatea de coregrafie a Institutului de teatru din Moscova.

a. i.

un ministru dă raportul

„V. Antipov, ministrul Construcțiilor de orașe, va prezenta un raport de activitate la Casa de cultură a tînutului. Populația este invitată să ia parte, să vină cu critici, cu propuneri”.

Anunțul acesta, aflat nu de mult pe străzile orașului Alaghir din Osetia de nord a trezit interesul locuitorilor: în seara adunării, localul Casei de cultură era înțesat de muncitori și funcționari, de gospodine și reprezentanți ai întreprinderilor din localitate.

După alegerea prezidiului, ministrul și-a expus raportul. În cursul ultimilor trei ani, a arătat dînsul, muncitorii din Osetia au primit aproape două mii șase sute de locuințe noi, iar gazele naturale au fost introduse în 11.500 de apartamente. Au fost instalate sute de kilometri de conducte de apă, au fost plantați mii de arbori fructiferi, s-au asfaltat nenumărate drumuri, s-au inaugurat noi linii de tramvaie și troleibuze...

Participanții la adunare au pus numeroase întrebări, au făcut observații, au dat sugestii. Întruniri asemănătoare au avut loc și în orașele Mozdok și Beslane, din același tînut.

A doua zi după intruire, postul de reportaj, iar ziarul „Rastinad” (în limba osetă) și „Socialisticeskaia Osetia” (în limba rusă) au publicat raportul și interviurile la raport, invitînd cititorii să-și aducă contribuția luînd parte la discutarea lui.

Apelul a găsit ecou în rîndurile a mii de cetățeni și nenumărate scrisori au început să sositesc pe adresa ministrului, a postului de radio și a ziarelor susamintite. Urmarea a fost că o comisie specială a fost însărcinată să le studieze conținutul, în scopul elaborării unor recomandări menite să îmbunătățească și mai mult munca în acest important sector de activitate.

Recent, textul integral al recomandărilor a fost publicat în presă și transmis la radio. De asemenea, V. Antipov, ministrul Construcțiilor de orașe a publicat un articol intitulat „Rezultatele unui raport”, unde insistă asupra propunerilor făcute de cetățeni, dintre care multe au fost puse în practică încă înainte de încheierea discuțiilor.

b. a.

în vîrstă de 1100 de ani!

Izborsk, Beloozero, Poloțk, Rostov și Murom sînt cinci orașe rusești care au împlinit 1100 de ani. Numele lor le întîlnim pentru prima dată pomenite de letopiset în anul 862.

Fiecare din cele cinci orașe gemene are un trecut glorios. Muromul, de pildă, este locul de baștină al lui Iliia Murometș, erou din baladele populare rusești, Rostovul — al bogatîrului Alioșă Popovici. La Belozorsk (numele de

Cheile orașului Rostov.

azi al lui Beloozero) s-au păstrat rămășițe ale orașului străvechi. La Poloțk se înalță pe malul Dvinei vestita catedrală Sf. Sofia. Iar la Izborsk se mai văd și în zilele noastre urmele unei cetăți antice.

Numele celor cinci orașe se împletește strîns cu gloria poporului rus. În veacul al XIII-lea cetatea Izborsk a fost asediată de cavalerii feudali germani care au pierit cu toții lîngă zidurile fortăreței ruse. În secolul al XIX-lea, acum 150 de ani, a avut loc bătălia de la Poloțk, în care soldații ruși au nimicit armatele marelui francez Saint-Cyr. La fel ca în baladele populare, care povestesc că după Iliia Murometș a apărut pe cîmpul de luptă Alioșă Popovici, în veacul nostru fapta eroică a aviatorului Gastello din Murom a fost repetată de pilotul rostovitean Eremeev.

Astăzi, în străvechile orașe pulsează o viață nouă. Frigiderale „Oka” și aparatele de radio pentru automobile produse la Murom sînt binecunoscute în întreaga Uniune Sovietică. Tot din Murom pornesc spre magistralele de oțel ale U.R.S.S. giganticele locomotive Diesel „T.G.M.-1”. Dintr-unul din turnurile Kremlinului din Rostov se văd coșurile filaturii de in, ale fabricilor de glucoză și de cicoare... Iar în Poloțk se construiește o rafinărie, una din cele mai mari întreprinderi din Belorusia.

Astăzi, pe harta Uniunii Sovietice cele cinci orașe gemene nu se pierd printre marile orașe. De la aceste așezări milenare se trage gloria de azi a pămîntului rus.

a. v.

cea mai mare stație de aeraj din europa

În preajma orașului Liuberși de lîngă Moscova se construiește cea mai mare stație de aeraj din Europa. În 24 de ore ea va pîlucra pînă la 1.200.000 metri cubi de ape reziduale provenite de la uzinele și fabricile din capitala U.R.S.S. Canale de alimentare și scurgere din prelabricate de beton armat se vor întinde pe o distanță de peste 28 de kilometri. La stația de pompare se instalează pompe speciale de construcție nouă, unică în lume.

Au și fost terminate patru „lacuri” circulare de cîte patruzeci de metri fiecare. Pereții acestor bazine inițiale de decantare au fost construiți pentru prima oară în U.R.S.S. din panouri prela-

bricate din beton instalat. Pe fundul bazinei au fost instalate niște „brațe” — raclete mecanice. Apa curățită în bazinele inițiale de decantare intră în aerotanc — un imens bazin dreptunghiular, lung de peste 500 de metri. Alături se află o stație de pompare a aerului. De aci aerul este introdus pe fundul aerotancului și pompat prin apă.

În „bancurile” de beton ale metantancurilor, prin filtrarea apelor reziduale se va obține gaz metan. După ce trec prin niște cupatoare-uscătorii cu cilindri, reziduurile din metan-tancuri pot fi folosite ca îngrășămintă prețioasă pentru ogoare sau ca materie primă pentru fabricarea de mase plastice.

Apele de scurgere care ajung la stație suportă o filtrare mecanică, biologică și termică, de o calitate superioară aceleia care se face în stațiile din S.U.A. Numai după aceea ele sînt aruncate în riul Moscova.

Rolul viitoarei stații de aeraj în viața orașului Moscova este uriaș. Tînînd seama de aceasta, comitetul orașenesc al Comsomolului a declarat construcția stației șantier de șoc al tineretului din Moscova.

b. g.

cinci

„steluțe”...

Cinci italiene la Moscova.

La prima vedere pare titlul unui film de călătorii sau aventuri. Dar nu, ficțiunea nu are nici un cuvînt de spus în această împrejurare. E vorba pur și simplu de o realitate care entuziasmează cinci tinere balerine de la „Scala” din Milano, alese spre a face un curs de perfecționare la școala Teatrului Mare din Moscova, condusă de Galina Ulanova.

Întrebate de ziaristi ce părere au despre această experiență, tinerele „steluțe” au declarat că osocotesc maximul din ceea ce își poate dori o balerină: „Să ia lecții cu Galina Ulanova”. „Cînd ne vom întoarce — au adăugat ele apoi — ne vom putea lăuda că am urmat cea mai celebră școală de balet din lume, școala care a dus dansul la înălțimi unde se învecinează cu magia și irealul”. Cele cinci balerine italiene sînt cu toate foarte tinere (cea mai „în vîrstă” are 21 de ani) și vor rămîne în capitala U.R.S.S. timp de patru luni. Vor lua lecții de balet, dar vor participa și la un număr de spectacole pe scena „Bolșoi”-ului.

În schimb, „Bolșoi”-ul va trimite la Milano cinci tineri cîntăreți care-și desăvîrșesc arta la școala de „belcanto” de pe lîngă „Scala”. Cu acest schimb va intra într-o fază concretă un acord încheiat între „Bolșoi” și „Scala”, acord care prevede și trimiteră reciprocă de artiști și de ansambluri.

h. d.

TEHNICA ANULUI 1963

1963 poate fi pe drept numit de pe acum anul marșului triumfal al tehnicii noi, al tehnicii fără de care nu este posibil progresul în nici o ramură a industriei și construcțiilor. În 1963 se vor produce circa 180 000 de mașini-unelte. Va spori simțitor producția de mașini-unelte cu destinație specială, producția de agregate și de mașini de mare precizie etc.

Să facem acum o scurtă incursiune în diverse ramuri ale economiei sovietice. Să începem cum e și firesc, cu industria grea. În cursul acestui an la hidrocentrala de la Bratsk vor intra în funcțiune 16 agregate de cite 225 000 kW. Datorită lor puterea hidrocentralei va atinge 3,6 milioane kW. La două mari uzine metalurgice sovietice vor fi date în exploatare laminoare de tablă „1700” pentru laminarea la rece. Productivitatea acestor giganti va fi de peste un milion de tone de laminate anual. Viteza de laminare va atinge 25 de metri pe secundă față de 19 metri cît realizează laminoarele similare din alte țări.

Altă noutate a anului 1963 este uzina de beton automată cu funcționare continuă care va lucra pentru șantierul hidrocentralei de la Krasnolarsk. În comparație cu uzinele de beton cu funcționare periodică noua uzină va avea o productivitate sporită cu aproape 50 la sută. Ea va produce la fiecare oră 120 metri cubi de beton.

Reține de asemenea atenția prima linie tehnologică pentru producția cimentului. Aceasta va fi montată la fabrica de ciment Șebelinka a sovnetozului Harkov. Pînă la sfîrșitul septenarului industria sovietică va produce 49 de linii similare.

O caracteristică a economiei sovietice este aceea că noul își croiește drum nu numai în industria grea ci și în celelalte ramuri industriale. O mare amploare va lua producția de mașini-unelte și aparate pentru industria ușoară, pentru producția de mărfuri de larg consum, pentru comerț. În 1963 va abunda în utilaj nou și parcul mașinilor textile între care se remarcă îndeosebi războaiele de țesut pneumatice fără suveică. Mașinile acestea, principal noi în construcția de războaie, au două particularități importante: gabarit mic și productivitate foarte mare. Iată două cifre care vin să ilustreze cele de mai sus: noile mașini sporesc productivitatea cu 170—180 la sută față de războaiele cu suveică existente, iar producția obținută de pe aceeași suprafață de producție sporește și ea cu 150—160 la sută.

În comerț și în viața cotidiană vor pătrunde mijloacele automatice și telemecanice. În cartierul Novie Cereșușki din Moscova, de pildă, au fost instalate experimental într-un număr de 20 de apartamente mașini de gătit electrice. Pe lângă avantajele că nu fao fum și nu îmbicese aerul, foarte curînd ele vor fi complet automatizate. Pînă la sfîrșitul anului noile mașini electrice de gătit vor fi folosite în toate cartierele Moscovei și în alte citeva orașe.

Firesște în limitele unei însemnări nu pot fi înșiruite toate noutățile tehnice ale anului 1963. Socotim însă că exemplele alese caracterizează destul de elocvent atît ziua de azi a industriei sovietice, ca și direcțiile dezvoltării ei viitoare.

A. S.

V. Spiridon

puncte de reper

■ Între 1939 și 1961 populația Siberiei răsăritene a crescut cu 2,2 milioane de oameni și se presupune că pînă în 1980 va atinge 12,7 milioane. Industria Siberiei răsăritene și-a sporit producția globală față de 1940 de peste 5,8 ori.

■ Uzina „Baltiski” din Leningrad a lansat zilele trecute la apă un nou petroller. Nava-tanc „Sofia” va putea lua la bord în aceeași cursă trei feluri de combustibili lichid. Capacitatea petrolierului e de 44.500 tone de petrol. Pentru transportul aceleiași cantități de țiței pe calea ferată ar fi necesare 40 de trenuri.

■ La Moscova se construiește pe lângă gara Kazan un oficiu postal, cel mai mare de acest fel din

Europa. În interiorul lui toate serviciile vor fi mecanizate.

■ R. S. S. Uzbekă își va spori în 1963 producția industriei grele de aproape două ori față de 1958. Tot în Uzbekistan va fi creat pînă la sfîrșitul anului un complex de întreprinderi producătoare de cupru în care metalul va trece prin toate fazele, începînd cu extracția și terminînd cu topirea lui. Pe teritoriul republicii se vor construi, de asemenea, 889 kilometri de linii pentru transportul curentului de înaltă frecvență.

■ Participanții la adunarea tinerilor lucrători de pe pămînturile destelente și-au exprimat hotărîrea de a asigura îndeplinirea cu succes a sarcinilor de plan pe 1963. Cu alte cuvînte, ei vor livra statului mini-

mum 800 milioane puduri de cereale și 300.000 tone de carne.

■ În clipa de față uzina de tractoare din Lipeț realizează o producție de aproape două ori mai mare față de aceeași perioadă a anului trecut. De curînd uzina a început să se specializeze în producția de tractoare pe roți, cu viteză mare care vor fi folosite mai ales pentru lucrarea culturilor prășitoare. Aceste mașini vor fi prezentate la târgurile internaționale de la Tripoli și Leipzig.

■ În localitatea Kislaia Guba din regiunea Murmansk va începe în acest an construcția unei centrale electrice acționată de forța fluxului mării, după un proiect realizat de specialiști sovietici.

Calitate, bun gust, abundență

Partidul Comunist și guvernul sovietic își desfășoară întreaga activitate în slujba intereselor oamenilor muncii, grija principală constituînd-o bunăstarea poporului. Acest adevăr, de care oamenii sovietici sînt pe deplin convingeți, se concretizează în politica Partidului Comunist al Uniunii Sovietice de ridicare continuă a veniturilor oamenilor muncii, de dezvoltare rapidă a industriei bunurilor de larg consum.

La Plenara din noiembrie 1962 a Comitetului Central al P.C.U.S. ca și la ultima sesiune a Sovietului Suprem al U.R.S.S. s-a arătat că în primii ani ai septenarului au fost produse peste plan 189 milioane de produse tricotate, 1,3 miliarde metri țesături, 88 milioane perechi de încălțăminte de piele, 617 mii televizoare, 413 mii mașini de spălat, mobilă în valoare de peste 500 milioane ruble.

Creșterea cantitativă a producției a fost însoțită de ridicarea sistematică a calității producției, ca o cerință indisolubilă a dezvoltării economiei. În prezent lupta pentru calitate se desfășoară sub lozincă „sovietic înseamnă mai bun”, care devine tot mai mult un principiu al muncii fiecărui colectiv. Calitatea producției este urmărită ca un indicator important al activității întreprinderilor și al rezultatelor întrecerii socialiste. Grija pentru îmbunătățirea continuă a calității își găsește expresia în faptul că numeroase produse sovietice și-au cucerit o apreciere deosebită și nu sînt mai prejos decît produsele străine similare. Sînt cunoscute peste graniță o serie de produse ca ceasuri, aparate de fotografiat, unele tipuri de frigider, mașini de spălat, mașini de cusut. De o apreciere pozitivă din partea cumpărătorilor se bucură țesăturile, blănurile și alte diferite produse fabricate din fibre naturale și sintetice.

Industria mărfurilor de larg consum a cunoscut un avînt deosebit în anii septenarului, mai ales după plenara C.C. al P.C.U.S. din iunie 1959 care a elaborat un vast program de dezvoltare a acestei ramuri importante a economiei naționale. În primii doi ani ai septenarului au fost construite numeroase întreprinderi ale industriei ușoare. Printre acestea se numără citeva fabrici mari a căror producție este azi cunoscută și apreciată pe tot cuprînsul U.R.S.S.: țesătoria „Proletarski avangard” din Vișni Volocek, fabrica de ciorapi din Smolensk, fabrica de tricotaje din Alma-Ata etc. În prezent se construiesc alte zeci de fabrici și uzine mari la nivelul tehnicii celei mai înaintate. Chiar din cursul acestui an vor începe să lucreze cu toată capacitatea un combinat de lînă pieptănată la Sverdlovsk, o filatură de humbac la Lvov, va fi dată în exploatare cea de a treia tranșă a combinatului textil din Tașkent etc.

Succesele obținute de economia sovietică în anii precedenți au deschis mari posibilități dezvoltării producției de bunuri de larg consum. Principala sarcină a anului 1963 este dezvoltarea în ritm și mai accelerat a producției mărfurilor de larg consum punîndu-se accentul mai ales pe unele produse mult solicitate. În comparație cu 1962, anul acesta producția de țesături va spori simțitor. Pentru aceasta se preconizează o seamă de măsuri privind repartizarea mai rațională a mijloacelor materiale între ramurile economiei naționale.

Referindu-se la sarcinile creșterii producției de bunuri de consum în 1963 N. S. Hrușciiov a spus în cuvîntarea sa la sesiunea Sovietului Suprem din decembrie 1962: „Partidul și guvernul sovietic manifestă grija pentru ridicarea necontenită a nivelului de trai al poporului, pentru ca producția mărfurilor de larg consum, să se dezvolte în ritmuri mai rapide în vederea satisfacerii într-o măsură tot mai mare a cerințelor materiale și spirituale ale oamenilor sovietici”.

Grija partidului și guvernului sovietic pentru oamenii muncii este dovedită din plin de sarcinile planului pe anul 1963. Astfel, în 1963 vor fi produse 8 427 000

BĂTĂLIA DE PE VOLGA

de N. VORONOV, mareșalul principal al artileriei

(II)

(urmare din nr. trecut)

După scurtă vreme, în miinile noastre a căzut un ordin extrem de important dat pe armata a 6-a germană, din care reieșea că comandamentul inamic încercă să-și infricoseze în fel și chip trupele pentru a le împiedica să se predea. În ordin se spunea: „În ultimul timp rușii au încercat în mai multe rânduri să înceapă tratative cu armata noastră și cu unitățile din subordinea ei. Țelul lor este cit se poate de clar: prin promisiuni făcute în cursul tratativelor cu privire la predare, să fringă voința noastră de a rezista. Știm cu toții ce ne amenință dacă armata va înceta rezistența: pe cei mai mulți dintre noi îi așteaptă moartea sigură, fie de glonte inamic, fie de foame și suferințe, în rușinoasa captivitate în Siberia. E limpede deci că cine se predă nu va mai vedea niciodată pe cei dragi. Nu avem decit o singură soluție: să luptăm pînă la ultimul cartuș, în ciuda frigului, a foametei crescînde. De aceea, orice tentative de a duce tratative trebuie respinse, lăsate fără răspuns, iar parlamentarii trimiși alungați prin deschiderea focului. În rest, vom continua să sperăm și pe mai departe, cu fermitate, în salvarea care se și apropie de noi.

Comandant suprem von PAULUS*.

Ca o replică la acest ordin, în vederea obținerii unei victorii depline, s-a hotărît intensificarea presiunii asupra inamicului.

Date extrem de importante despre efectivul real al trupelor inamice aflate în încercuire ne-au fost comunicate de către locotenent-colonelul von Kunowski, cvartirmaister* al armatei a 6-a germane, căzut prizonier la noi. Din depozițiile sale a reieșit că la 22 noiembrie 1942, în încercuire se aflau 250 000 de oameni. La 10 ianuarie 1943 mai rămăseseră 215 000 căci pînă atunci nemții înregistraseră 10 000 de morți și 25 000 de răniți (care pînă la acea dată putuseră fi evacuați cu avioanele). După 10 ianuarie n-au mai putut fi însă evacuați decit 1 200 de răniți. Prizonierul ne-a mai mărturisit că cinci generali și un mic număr de ofițeri de stat major reușiseră, de asemenea, să scape din încercuire cu un avion. Avioanele germane care aterizau pe aerodromurile din regiunea încercuită n-au mai adus completări de efective, în afară de 500 de oameni întorși din permisie. Încercuiri se hrăneau cu carne de cal. Pînă atunci sacrificaseră 39 000 de cai.

Așadar, s-a stabilit că serviciul de informații al Statului major al frontului Donului făcuse o greșală. La 21 decembrie, șeful secției de informații a frontului raportase oficial că gruparea încercuită a inamicului avea doar 80 000—90 000 de oameni, în timp ce numărul real era de peste 215 000!

17—31 ianuarie 1943

În dimineața zilei de 17 ianuarie au fost convocată în conferință comandanții de armate, de mari unități și unități care luau parte la operațiunile în direcția principală, pentru a stabili sarcinile imediate și cele ulterioare. La conferință, eu și K. K. Rokossovski am sosit cu oarecare întârziere. Conferința începuse din inițiativa lui M. S. Malinin, șeful statului major. Am înțeles de îndată că se discută nu despre sarcini, ci despre oprirea luptelor în vederea regrupării forțelor noastre, urmînd ca ofensiva să fie reluată abia peste două-trei zile. Or, breșele din apărarea inamicului fuseseră deja făcute. Era necesar să pătrundem imediat prin aceste breșe și să continuăm ofensiva.

Eu și Rokossovski ne-am uitat mirați unul la celălalt. Rokossovski l-a întrerupt pe raportor și a propus să se pună imediat capăt unor asemenea discuții.

— Nici un fel de întreruperi și pauze! Să se continue ofensiva! — a spus el cu inflăcărare. — Inamicul să nu fie lăsat să-și revină, să folosim breșele formate, să continuăm să-l nimicim pe inamic cu ajutorul artileriei, aviației și tancurilor! Pe această temă sînt de acord să continuăm conferința.

Cîtă dreptate a avut Rokossovski se vede din următoarele rezultate: numai în ziua de 17 ianuarie trupele noastre în ofensivă au luat prizonieri 3184 de soldați și ofițeri și au capturat 412 tunuri de diferite calibre, 202 aruncătoare de mine, 25 aruncătoare de mine cu 6 țevi, 448 mitraliere, 3856 autocamioane și alte numeroase trofee.

Ofensiva continua. Ca și înainte, în direcția loviturii principale acționau armatele a 21-a și a 65-a, susținute de unități de sprijin. Toate celelalte armate ale frontului jucau un rol auxiliar. Pe măsura posibilităților, înaintau și ele, în strînsă legătură cu armatele care-și desfășurau operațiunile în direcția loviturii principale și atacînd flancurile descoperite ale apărării inamicului.

Ofensiva se desfășura în condițiile zilelor scurte de iarnă, cînd lumina durează doar 7 ore. Artileriștii aveau nevoie de lumină nu numai pentru a dirija tirul în timp ce era străpunsă apărarea inamicului și pentru a dezvolta succesele obținute, ci și pentru organizarea legăturilor, operațiile de cercetare terestră și în deosebi aeriană a apărării

inamicului și a sistemului său de foc. Pentru noi era deosebit de important să cunoaștem amplasamentul exact al mitralierelor, al tunurilor de diferite calibre și al bateriilor de artilerie și aruncătoare de mine.

Mi-a rămas întipărită în minte pentru toată viața ziua de 26 ianuarie, cînd unitățile de avangardă ale armatei a 21-a s-au întîlnit, lîngă așezarea muncitorească Krasnii Okteabr, cu unitățile diviziei a 13-a de infanterie, comandată de generalul A.I. Rodimțev. Rezultatul joncțiunii a fost că trupele noastre au tăiat definitiv în două gruparea germano-fascistă încercuită.

În seara zilei de 30 ianuarie, am fost chemat la telefon de A.S. Elian, directorul uneia din principalele noastre uzine producătoare de armament de artilerie. În numele conducătorilor uzinei, adunați în biroul lui, el a felicitat călduros trupele de pe frontul Donului pentru marile lor victorii. La rugămintea tovarășilor săi, el m-a întrebant cît timp va mai fi necesar pentru zdrobirea definitivă a trupelor germane încercuite. I-am răspuns că vor mai trebui

„un om în vîrstă, înalt, cu fața slabă și palidă, cu ochii oboșiți (al doilea din dreapta — von Paulus)

2—3 zile. Aceasta a stîrnit, potrivit spuselor lui Elian, o adevărată explozie de bucurie. Am comunicat constructorilor de tunuri că armamentul lor este bun și le-am urat noi succese în muncă.

Într-adevăr, tunul ușor de 76 mm fabricat de această uzină era arma preferată a artileriștilor noștri și spaima tancurilor hitleriste. Tirul lui pricinuia mari pierderi inamicului, iar ofițerii și soldații germani căzuți prizonieri susțineau că hitleriștii se tem îngrozitor de el.

În noaptea aceea m-am culcat foarte tîrziu și am adormit imediat. Deodată m-am trezit însă chinuit de un gînd: ce s-ar întîmpla dacă von Paulus ar fugi din „pungă” cu avionul, nu de pe aerodromul ținut sistematic sub focul artileriei noastre, ci de pe Volga acum înghețată? Sărimd din pat, am ordonat la telefon ca orice avion inamic care va încerca să-și ia zborul de pe gheața fluviului să fie imediat doborât de artileria situată pe malul răsăritean al Volgăi. Dimineața mi s-a raportat că noaptea a fost calmă.

În ziua de 31 ianuarie, mai întîi prin telefon, iar mai apoi din raportul trimis de Consiliul militar al armatei a 64-a am aflat că von Paulus a căzut prizonier.

De vorbă cu von Paulus

În dimineața zilei de 1 februarie, generalii germani prizonieri au fost aduși la Zavorikino.

Seara, feldmareșalul von Paulus a fost chemat la interogatoriu. Am auzit scîrșitul unei uși ce se deschidea. Încă din prag, von Paulus a întrebant: „Cum aș putea afla care-i mareșalul Voronov și care-i generalul Rokossovski?” Interpretul i-a dat răspunsul cuvenit.

Apoi, ușa ce da în odaia mare în care ne aflam K. K. Rokossovski și cu mine s-a deschis și von Paulus a intrat. Feldmareșalul s-a oprit locului și ne-a salutat în tăcere.

— Apropiati-vă de masă și luați loc — i-am spus eu.

Interpretul mi-a tradus cuvintele. Von Paulus s-a apropiat și s-a așezat pe un scaun.

În fața noastră se afla un om în vîrstă, înalt, cu fața slabă și palidă, cu ochii oboșiți. Părea oarecum stînjinit și dezorientat. Obrazul stîng îi tresărea destul de des, probabil din cauza unui tic nervos, iar miinile îi tremurau. I-am oferit o țigară. Mi-a mulțumit dînd din cap, dar nu s-a atins de țigări.

Atunci i-am spus:

— Vi se propune să dați imediat ordin grupării trupelor germane care continuă lupta să înceteze operațiunile militare. Aceasta pentru a evita o vîrsare inutilă de sînge, noi sacrificii de care nimeni nu are nevoie.

Von Paulus l-a ascultat atent pe interpret, a oftat din greu și a răspuns încet: din păcate, nu poate accepta propunerea mea, deoarece în momentul de față este prizonier și ordinele lui nu mai pot fi luate în considerație.

În timp ce interpretul traducea, K. K. Rokossovski și-a aprins o țigară iar eu i-am oferit din nou una lui von Paulus. De data aceasta el nu a mai refuzat. În timp ce fuma cu nesaț, continua să argumenteze refuzul de a accepta propunerea noastră, susținînd că gruparea nordică a trupelor germane are un comandant propriu și că ea continuă să execute ordinul comandantului suprem al armatei germane.

M-am văzut nevoit să-i atrag atenția că, refuzînd să dea ordin grupării germane încercuite, va purta întreaga răspundere în fața istoriei și a poporului german pentru pierirea inutilă a celor din subordinea lui, care se află într-o situație fără scăpare.

Apoi i-am propus să cîntărească din nou situația în care se află rămășițele grupării trupelor germane încercuite și să ordone trupelor să se predea. Von Paulus a ascultat atent traducerea. Era vizibil că era extrem de înțat. Obrazul stîng îi tresărea tot mai des. Ne-a refuzat din nou, invocînd aceleași motive.

L-am întrebat după aceea ce regim alimentar îi este necesar, deoarece aflasem de la medicul armatei germane, generalul-locotenent Renoldy, că zut și el prizonier, că starea sănătății lui este proastă. Pe fața lui von Paulus s-a întipărit mirarea. Alegîndu-și fără grabă cuvintele, mi-a răspuns că personal nu are nevoie de nimic deosebit. Singurul lucru pe care-l cere comandamentului nostru este o comportare bună față de ofițerii și soldații germani răniți și bolnavi, cărora roagă să li se acorde asistență medicală și hrană bună.

I-am răspuns că față de prizonieri și cu deosebire față de răniți și bolnavi, avem întotdeauna o atitudine plină de omenie, dar că sanitarul sovietic s-au lovit de greutatea extrem de mare, deoarece personalul medical german lăsase în voia soartei spitalele tixite cu răniți.

— Feldmareșalul trebuie să înțeleagă — am adăugat eu — cît de greu ne vine în asemenea condiții să organizăm de urgență asistența medicală cuvenită pentru soldații și ofițerii germani răniți.

Declarația aceasta a produs o puternică impresie asupra lui von Paulus. A întîrziat mult cu răspunsul după care, în sfîrșit, a smuls parcă din sine:

— Domnule mareșal, se mai întîmplă ca uneori, în război, ordinele comandamentului să nu fie executate.

— Feldmareșalul trebuie să afle că miine, din vina lui, vor pieri mulți soldați și ofițeri germani — am adăugat eu.

Cu aceasta, discuția noastră s-a terminat. Tăcut, von Paulus s-a ridicat, a luat poziția de drept, s-a răsucit pe călcîie și a ieșit din încăpere.

Ultimul atac

Am hotărît să verificăm în ce stadiu se află pregătirile pentru ultimul nostru atac, proiectat pentru a doua zi. Din rapoartele primite reieșea că regruparea artileriei se terminase. Artileriștii erau gata să deschidă focul din nord, vest, sud și est, în așa fel încît întregul teritoriu ocupat de inamic să se afle sub un foc încrucișat compact. Dacă condițiile meteorologice aveau să fie favorabile, urma ca și aviația să participe la lovitură.

M-am informat la statul major al frontului Donului asupra efectivelor grupării germane rămase. Răspunsul a fost: aproximativ 10.000 de oameni.

(continuare în nr. viitor)

* Ofițer însărcinat cu intendența (N. T.).

EROII MEI

În toate piesele și scenariile mele eroii principali sînt tineri. Cînd lucrez, nu mă gîndesc însă numai la viața, la destinul personajelor respective, ci la întregul nostru tineret, din rîndurile căruia îmi aleg prototipurile eroilor mei.

Tineretul nostru este excepțional de interesant.

În primul rînd — foarte diferit, diferit pînă la contraste. El se agită continuu. Se agită zgomotos, divers, frumos. Am cunoscut romantici și sceptici, pasionați și prudenți, caractere întregi și așa numiți „papă-lapte”. Dar cu toată multitudinea fațetelor chipului său, cu toată varietatea de timbru a glasului său, tineretul nostru este uimitor de unitar. Și tocmai despre asta vreau să vorbesc.

Tineretul sovietic de azi este a treia generație a tinerei noastre societăți. Precizez că această împărțire e arbitrară: o fac socotînd cîte douăzeci de ani de la revoluție și războiul civil. Cam în atîta timp cred că s-a formată deplin o nouă generație.

Principalele trăsături distinctive ale tineretului de azi sînt, după mine, adîncul interes pentru universul sufletească al omului, intoleranța crescîndă față de tot ce-i împiedică pe oameni să trăiască omenește. Seta de învățătură, devenită tradițională, s-a transformat în năzuința spre cultură a întregului popor.

Îmi amintesc că la o întîlnire cu studenții universității populare de cultură a Uzinei de automobile „Lihaciov” din Moscova mi s-a povestit că dacă înainte tinerii muncitori care cîștigau bine, mergeau mai rar la școală, acum tîn cu tot dinadinsul să învețe. Și nu pentru ca să-și ridice calificarea și deci să aibă un salariu mai mare, ci pur și simplu fiindcă viața unui om incult e foarte pustie.

Deseori, întîlnindu-mă cu tineretul, rămîn uimit de capacitatea

lui de a pătrunde și a-și însuși rapid și profund cele mai noi noțiuni științifice, greu accesibile sau chiar inaccesibile unei minți mature formate.

Tot mai des alegerea profesiei se face nu după principiul profitului personal, ci la îndemnul inimii — ceea ce poate că este de fapt vocația. Nepotul meu, de exemplu, era student la Institutul de automecanică. Dar în anul III a înțeles brusc că a greșit în alegerea specialității. Se simțea atras de matematică. Atît de puternic, încît a studiat pe cont propriu tot cursul universitar de matematică, iar după ce și-a terminat facultatea s-a angajat nu la o uzină de automobile, ci la un centru de mașini de calcul.

O altă trăsătură caracteristică a tineretului nostru este interesul crescînd față de universul sufletească al omului, dorința de auto-perfecționare. Tîn enorm la această trăsătură fiindcă sînt de mult convins că nimic nu pricinuieste oamenilor mai multă suferință decît ceea ce fac ei — unii altora sau lor înșiși.

De unde a apărut acest interes uriaș față de lumea sufletească a omului? Un scriitor sovietic observă foarte just că atunci cînd am început să înălțăm edificiul noii societăți, în jurul acestui edificiu și înăuntrul lui încă era mult moloaz. Dar cum n-aveam timp să ne ocupăm de toate, a mai rămas o vreme acolo. Acum i-a sunat ceasul.

Omul poate fi schimbat? Se poate debarasa de toată moștenirea urită pe care i-au lăsat-o mileniiile? Să acceptăm teza că omul se naște curat ca o foaie de hîrtie albă pe care, după expresia lui Rousseau, se poate scrie orice? Sau să socotim că omul e rău din naștere, egoist, răzbuțor? Personal sînt convins că nu se naște nici înger, nici diavol. Ci și înger și diavol. Cine va

ieși biruitor? Aici influența mediului inconjurător, a familiei, a societății, a educației sînt hotărîtoare.

Shakespeare a spus prin gura lui Hamlet că omul care știe să-și stăpînească patimile este un om ideal. Îmi place foarte mult fraza asta. Voința omului și patimile lui pot fi asemuite cu un călăreț și un cal. Cu cît e mai turbat călărețul, cu atît mai tare trebuie să fie mina călărețului — voința. De aceea la noi se insistă în egală măsură atît asupra educației sentimentelor cît și asupra educației voinței — asupra acesteia poate chiar mai mult.

Am făcut această mică digresiune tocmai pentru că tineretul nostru crede cu ardoare în putința de transformare a omului, în formarea conștiinței a caracterului, a însușirilor celor mai alese. Cînd am scris piesa „În căutarea bucuriei”, mi-am propus să răspund la întrebarea: ce înseamnă pentru om adevărata fericire și ce poate fi socotit doar o satisfacție de moment? Și m-am convins că de bani sînt legate doar satisfacțiile — în zdrobitoarea lor majoritate — dar că adevărata fericire omenească nu poate fi dobîndită cu bani, oricît de mulți ar fi ei.

Formîndu-și profilul moral, tineretul nostru se interesează de absolut tot. Teatrul central de copii din Moscova a întreprins printre spectatorii săi mai mari o anchetă în care figura și următoarea întrebare: „Ce vă interesează mai mult în viață?” Am să citez aici un răspuns foarte caracteristic: „Ce mă preocupă?! Aș putea răspunde că mă preocupă viitorul generației mele și, firește, și viitorul meu personal, muzica lui Prokofiev, versurile lui Sandburg, vocea lui Yves Montand și situația papuașilor din insula Tahiti. Răspunsul ar fi adevărat, dar incomplet: căci mai există și minunata pictură japoneză, istoria Evului Mediu, în Cosmos zboară rachete... Trebuie să trăiești fără să cauți liniștea... Așa gîndesc eu”. Răspunsul acesta a fost dat de un băiat de 15 ani, elevul Viktor Iliuscikin din clasa IX-a de la școala medie nr. 11 din Moscova.

Făcînd cunoștință cu rezultatele anchetei la care m-am referit, m-am convins cu încîntare că cercul de interese al tineretului nostru este foarte larg, că setea de cunoaștere și autoexigența se ridică la un nivel din ce în ce mai înalt. Dragostea, prietenia, datoria, talentul, timpul liber, relațiile cu cei vîrstnici, literatura, arta, îmbrăcămîntea — tot, absolut tot, de la sensul vieții pînă la forma pantofilor — intră în aria atenției celor tineri.

Nu de mult am primit o scrisoare de la un grup de studenți de la Institutul de arhitectură și construcție. Ei mă rugau să-i ajut să capete aprobare ca să construiască un oraș după planurile și schițele lor. Își luau obligația să strîngă un grup de entuziaști și să ridice orașul cu minile lor, după care să rămînă să locuiască în el trăind după cele mai înalte norme etice.

Veți spune: romantism de tinerete... Să admitem. Dar e un romantism activ, creator, și nu romantismul vechii lumi a aventurilor. Această pasiune a tinerilor constructori aj lumii noi se naște firesc din însăși atmosfera de creație în care trăiește întregul popor sovietic.

Dar avem și altfel de tineri? Da, avem. Mici carieriști, egoiști pentru care „eu” lor este centrul universului, neisprăviți, răsfățați de părinții lor, tineri care își trăiesc viața de pomană. Ei sînt însă doar o picătură în comparație cu uriașul, marea ocean al celor ce învață, muncesc, construiesc.

Da, tineretul sovietic din actuala generație este la fel de credincios idealurilor noastre ca și înaintașii lui. Și are marea fericire nu numai de a participa la construirea societății comuniste, ci și de a trăi în ea.

Viktor Rozov

„Soțul meu e cosmonaut”

Scriitoarea Galina Nikolaeva a publicat de curînd un articol în care își notează impresiile culese de pe urma vizitelor făcute la soții cosmonauților sovietici. E vorba, bineînțeles, de cosmonauții nr. 1, 2 și 4. Căci numărul 3, Andrian Nikolaev, este (pentru cîtă vreme încă?) celibatar.

Notele scriitoarei sovietice sînt deosebit de interesante. Din multe puncte de vedere, printre care aș cita unul în primul rînd. Am avut prilejul să citesc cîteva rapoarte consacrate familiilor — și deci și soțiilor — cosmonauților americani. Am aflat astfel că atît doamna Shepard, cît și doamna Glenn sînt de profesie casnice. Meserie mai mult decît onorabilă, nici discuție, cu atît mai mult cu cît, în cazul de față, soții sînt oameni celebri. Gloria acestora se reflectă și asupra tovarășelor de viață, pe care ziarele și revistele americane le-au fotografiat în diferite posturi și toalete. Nimeni nu contestă devotamentul conjugal al doamnelor Shepard și Glenn. După propriile lor declarații, toate preocupările lor se centrează asupra unei cît mai bune îngrijiri a bărbaților respectivi, a căminului lor, a copiilor pe care îi au. Trebuie să recunoaștem, însă, că acest orizont este destul de limitat, chiar dacă soții în chestiune au depășit orizontul cosmic.

Cum stau lucrurile cu Valentina (Gagarina), Tamara (Titova) și Marina (Popovici)? Toate trei sînt soții... dar nu numai atît. Prima și a doua au meserii asemănătoare — surori medicale. Mai precis, Valentina are de cîteva ani această profesie în timp ce Tamara este pe cale să o capete, fiind elevă în anul II. „Consider că femeia trebuie să aibă și alte interese în afară de casă și familie”, spune Valentina. Afirmăție cu atît mai semnificativă cu cît în familia ei intră, la loc de frunte, Iuri Gagarin, cel dintîi corăbier pe oceanul Cosmosului din istoria omenirii.

Cît despre Tamara, ea nu numai că nu veghează în umbra celebrității lui Gherman Titov, dar, într-o măsură oarecare, am putea spune că această celebritate o stînjenește. „Eram în toiul învățăturii cînd a trebuit să plec în străinătate cu Gherman... Bineînțeles, am rămas mult în urmă. Acum mă străduiesc să recuperez”.

Tamara visează să ajungă chirurg. După ce va termina școala de surori se va înscrie la Institutul de medicină. Între timp poate că soțul ei va mai cutreiera valurile gazoase interplanetare, poate că va trage la țîrmul unuia din aștri, poate că va aduce noi victorii în palmaresul cosmonauticii sovietice și va adăuga noi frunze de laur la coroana faimei sale. Tînăra sa nevastă, cu ochi negri și vii, îi împărtășește visurile cele mai îndrăznețe, dar visează și pe cont propriu: se și vede în halat, cu „mască” și mănuși de cauciuc, lucrînd în sala de operații. În plus, învață limba germană și o atrage și literatura. Nu numai cea pe care o citește. Tamara Titova este autoarea unei povestiri intitulate „Cum îmi închipui un om adevărat?” Cine este omul la care se referă? Gherman al ei? Nici gînd! Un desțelenitor din Kazahstan.

Marina Popovici are și ea o profesie. E aviatoare. Pilotajul reprezintă marea conținut al vieții sale. Fără îndoială, față de o meserie puzterestră, aceasta o apropie de Pavel... cu cîteva mii de metri. Dar, în același timp, este o vocație independentă de călătoriile cosmice ale soțului ei. Cîva timp, starea sănătății nu i-a permis să piloteze. Cînd comisia medicală i-a acordat din nou convenita autorizație, Marina a fost nu numai la propriu în al șaptelea cer.

Galina Nikolaeva a fost martora oculară a următoarei scene: între Kiev și Moscova, în avionul în care se afla și Pavel, Marina a cerut voie comandantului navei să conducă avionul. „Așezîndu-se în scaunul pilotului, notează scriitoarea, Marina parcă s-a schimbat deodată. S-a concentrat, ochii i-au căpătat o strălucire plină de însuflețire”. Și soțul? Soțul ce a spus de asta? A suris indulgent sau a oftat: „Ah, femeile astea!”? Nici una, nici alta. Pavel a declarat cu mîndrie: „Acum pot să dorm liniștit... Marina e un pilot de primul rang”.

Nu cumva întîmplarea face ca soțiile celor trei cosmonauți sovietici să fie niște persoane lipsite de feminitate, de atribuțiile și bucuriile gospodăriei, de interes față de bunul mers al micilor și multelor treburi familiare?

Nu, nici această ipoteză nu e corectă. Valentina, Tamara și Marina sînt tinere, drăguțe (frumusele chiar), cochete. Toate trei își adoră bărbații. Tamara va fi chirurg, dar e foarte mîndră că nimic nu-i place mai mult lui Gherman decît casa de griș — cu lapte, unt și zahăr — așa cum o face ea. Marina este aviatoare, dar colțunașii și borșul ucrainean pe care i le pregătește lui Pavel sînt la un nivel...! Iar Valentina... Dar mai bine întrebați-l pe Iuri Gagarin ce părere are despre felul cum gătește ea!

Îată-le deci — ca să folosim un termen gazețaresc — pe două coloane. De o parte, doamnele Shepard și Glenn. De alta tovarășele Gagarina, Titova și Popovici. Neveste și unele și celelalte, mame și unele și celelalte, celebre — prin soții lor — și unele și celelalte. Doamnelor le ajunge atît. Tovarășelor, nu. De ce? Păi tocmai asta e diferența între doamne și tovarășe.

Nicolae Minei

Din aventurile unui proton

de B. Berezinski

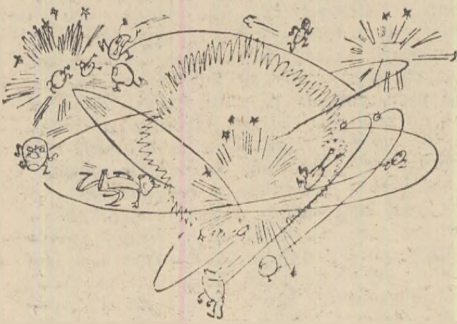
Candidat în științe fizico-matematice

La început am locuit pe un alt astru. Acolo temperatura era de câteva milioane de grade, în plus nu exista nici un fel de ventilație, așa că frații noștri protoni ardeau ca firele de paie.

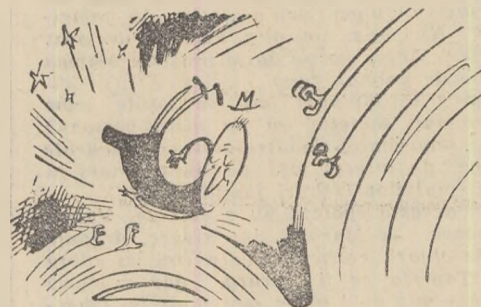
Problema locuinței era pentru noi un adevărat coșmar. Impreună cu un neutron am închiriat o locuință-deuteron nucleu compusă dintr-o singură cameră. Natura o terminase probabil tocmai la sfârșit de trimestru. Cum era și de așteptat, se muncise în asalt, așa că locuința nu era decît un rebuț din temelii pînă la acoperiș. Dușumelele se îndoiseră, formînd adevărate dealuri. Era imposibil să stai liniștit într-un loc. De aceea eu și neutronul eram într-o veșnică goană unul după altul. De pe urma acestor alergături, eu am pierdut din greutate 0,2 la sută.

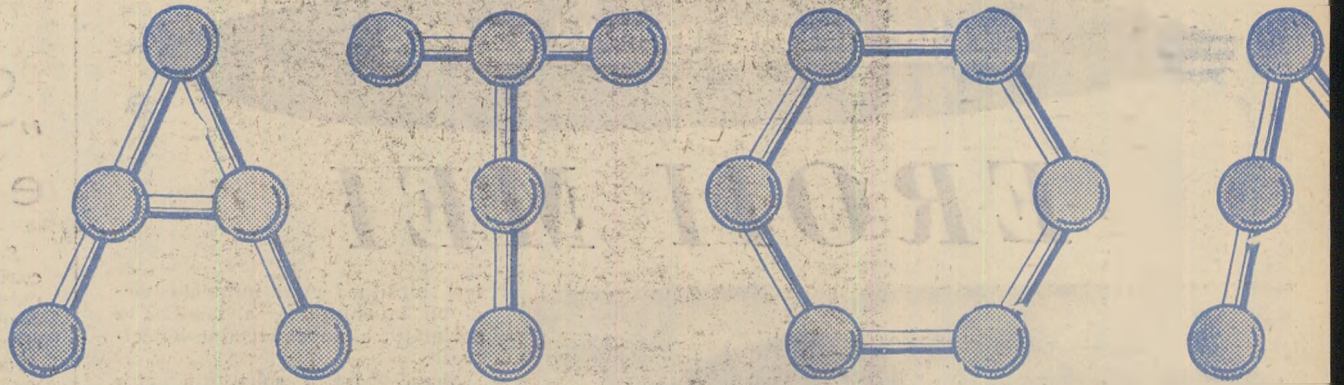
Pe astrul acela nu existau reguli de circulație. Și cărei particule nu-i place să gonească?! Fiecare aleargă aproape cu viteza luminii, fără să-și mai aleagă drumul. Firește, în aceste condiții se întîmplau catastrofe și explozii la fiecare secundă. În felul acesta am ridicat necontenit temperatura, pînă ce ea a atins milioane de grade!

O dată am ieșit în pridvor ca să stau liniștit, să mai răsuflex puțin după goana aceea nebună prin casă. Și cînd mă uit, prin apropiere trecea tocmai o frumusețe de particulă beta. Pe atunci n-aveam mai mult de 200-300 de ani, eram tinerel, abia începusem să mă rad. „Trebuie s-o cunosc” — mi-am zis.

Credeți cumva că am reușit s-o ajung...?! Am alergat nebun o bună bucată de vreme și cînd mă uit în jur — pretutindeni spațiu cosmic. M-am oprit pe culmea unui munte de electricitate. Acolo era un ger cumplit, cam în jurul lui zero absolut. Am vrut să fac cale-ntoarsă dar îndată am alunecat și am venit de-a berbeleacul de pe munte. Și de-atunci să te ții! De pe muntele de electricitate am fost azvîrlit pe un munte magnetic, de acolo din nou spre muntele de electricitate... Și tot așa m-am accelerat vreo 200.000 de ani. Peste toată viața-i viață. Noi, bieții protoni eram cu ghiotura în Cosmos. O dată am convocat o ședință fulger unde am hotărît să ne spunem raze cosmice.

Trezindu-mă într-o bună dimineață, mă uit și văd în fața mea sistemul solar. Slavă Naturii, îmi zic, acum am să mă pot încălzi și eu. Căci în anii de restriște contractasem și reumatism, și guturaj cronic, ba mai mult, îmi zdruncinasem și nervii.

Dar nu știu cum s-a făcut că pe lângă Soare doar am trecut și am dat buzna în atmosfera Pămîntului. Acolo nucleeele-case sînt așezate destul de departe una de alta dar cu viteza mea credeți c-am putut să le ocolesc?! Am străpuns o casă, două, trei! La început obișnuiam să-mi cer scuze, dar pe urmă m-am lăsat și de acest obicei. De pe urma ciocnirilor au rezultat o mulțime de particule diferite, în majoritate pi-mezoni.

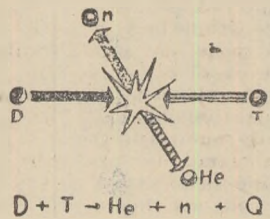

Așadar am ajuns pe Pămînt. Acolo m-am angajat la un accelerator și lucrez la o dizertație. Particulelor beta nu le mai dau nici o atenție.

desene de G. KALINOVSKI

...Și ca să fie mai clară autobiografia protonului:

Degajarea de energie în reacțiile nucleare de pe aștri

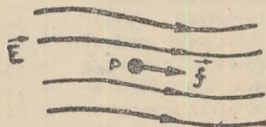
D — deuteron, T — tritium, He — heliu, n — neutron, A — energia care se degajă

Deuteron

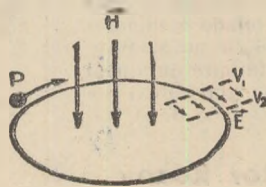
Deuteronul se compune dintr-un proton (p) și un neutron (n) care se află într-o continuă mișcare unul în jurul celuilalt.

Accelerarea protonului în spațiul cosmic

E — intensitatea cîmpului magnetic, f — forța care acționează asupra protonului în cîmpul magnetic

Protonul în accelerator

Cîmpul magnetic obligă protonul să se miște pe o orbită circulară. Diferența de potențial (V₁ — V₂) creează intensitatea cîmpului E care accelerează protonul.

Înaltele energii de la Dubna

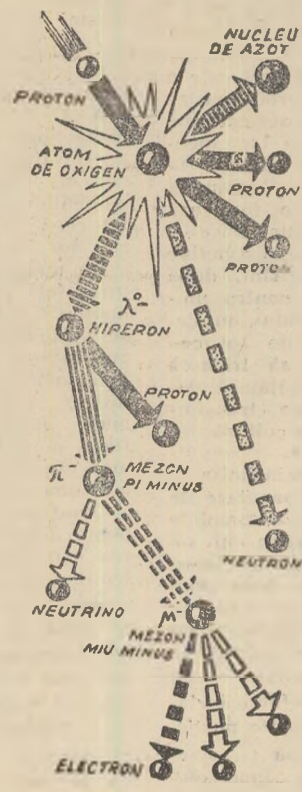
Au trecut mai bine de 6 ani și jumătate de cînd a luat ființă, în urma unei hotărîri a guvernelor țărilor socialiste, Institutul unificat de cercetări nucleare de la Dubna. În acest interval de timp, oamenii de știință de aici au obținut multe rezultate interesante, a căror valoare a fost confirmată la conferințele internaționale de la Geneva din 1958 și 1962, de la Kiev din 1959 și Rochester din 1960.

În 1956, cînd s-a înființat institutul unificat, la Dubna exista deja laboratorul de probleme nucleare a cărui inimă, sincrociclotronul de 680 Mev, începuse să bată încă din 1949. Acest laborator este considerat pe drept cuvînt, veteran al fizicii energiilor înalte din U.R.S.S. și mulți cercetători care participă astăzi în mod activ la dezlegarea problemelor lumii microscopice s-au format la școala unor fizicieni încercați și de renume mondial ca V. B. Djelerov, M. Mescerishev și B. Pontecorvo. Tot în 1956, se găsea în stare finală de construcție și reglaj sub conducerea lui V. Veksler „gigantul de la Dubna”, sincrofototronul care un an mai tîrziu a dat primii protoni accelerați la energie nominală de 10 miliarde de electronvolți. În afară de cele două laboratoare inițiale, în momentul de față lucrează din plin încă trei laboratoare: laboratorul de fizica neutronilor, condus de I. M. Frank, laureat al Premiului Nobel, laboratorul de reacții nucleare condus de către N. Florov și laboratorul de fizică teoretică condus de către N. Bogoliubov. Toate aceste laboratoare sînt dotate cu instalații ce se caracterizează prin performanțe unice. Așa, de pildă, reactorul în impulsuri al laboratorului de fizica neutronului are o construcție diferită de a tuturor reactoarelor cunoscute, iar acceleratorul de ioni grei al laboratorului de reacții nucleare deține recordul în ceea ce privește energia comunicată ionilor accelerați. Laboratorul de fizică teoretică este dotat cu mașini electronice de calcul capabile să efectueze zeci de mii de operații într-o secundă. De obicei, instalațiile mari din cele cinci laboratoare lucrează zi și noapte. Pe un front larg, mii de oameni, printre care sute de fizicieni din țările lagărului socialist, cercetează diferite tipuri de interacții caracteristice particulelor elementare și nucleelor atomice la energii înalte și la energii joase. Linia iniția a frontului cercetărilor se situează însă în domeniul interacțiilor la energii înalte.

În lumea particulelor elementare

După cum se știe, dimensiunea nucleului atomic este de aproximativ 100.000 de ori mai mică decît dimensiunea atomului însuși. Oamenii de știință au obținut informații despre structura nucleului atunci cînd au învățat să exploreze dimensiuni de sute de mii de ori mai mici decît

Nașterea de particule secundare din ciocnirea în atmosferă a protonului cu nuclee de atomi

ale atomului ceasta, însă, rînd să se tîrască, circa 10 electroni se creează învelișul energiei de mari, adică de volți, energia în jurul nucleului. Pentru a menține și a crea atomii corespunzător o lege a fizicii 680 milioane, o dată sincrociclotronul de problemele de construcție și reglaj sub conducerea lui V. Veksler „gigantul de la Dubna”, sincrofototronul care un an mai tîrziu a dat primii protoni accelerați la energie nominală de 10 miliarde de electronvolți. În afară de cele două laboratoare inițiale, în momentul de față lucrează din plin încă trei laboratoare: laboratorul de fizica neutronilor, condus de I. M. Frank, laureat al Premiului Nobel, laboratorul de reacții nucleare condus de către N. Florov și laboratorul de fizică teoretică condus de către N. Bogoliubov. Toate aceste laboratoare sînt dotate cu instalații ce se caracterizează prin performanțe unice. Așa, de pildă, reactorul în impulsuri al laboratorului de fizica neutronului are o construcție diferită de a tuturor reactoarelor cunoscute, iar acceleratorul de ioni grei al laboratorului de reacții nucleare deține recordul în ceea ce privește energia comunicată ionilor accelerați. Laboratorul de fizică teoretică este dotat cu mașini electronice de calcul capabile să efectueze zeci de mii de operații într-o secundă. De obicei, instalațiile mari din cele cinci laboratoare lucrează zi și noapte. Pe un front larg, mii de oameni, printre care sute de fizicieni din țările lagărului socialist, cercetează diferite tipuri de interacții caracteristice particulelor elementare și nucleelor atomice la energii înalte și la energii joase. Linia iniția a frontului cercetărilor se situează însă în domeniul interacțiilor la energii înalte.

Importanța cercetării este în Ele apropiate celor mai structuri moderne, în aplicații practice din domeniul prisoșință.

Actualment particulele din doar protoni și neutroni și jumătate mezonul pi scurtă durată lioana parte de secundă. de la Dubna loviov o re portă aidoma liardă parte

Neutrinul lista particule de mii de mii măcar o parte acestei particule invinse greu în 1959 fiz probleme nucleare ar exista din Geneva din tale de către par să conțin lelor elemente cît timp încă

O dată După cîntin mental de fa tensilății lor. netice și slă priză acum așteptărilor, acel moment sebită, căuiri Pentru ace cît mai preci care au acel electromagne mental de fa laboratorul d dus de către captură a me terminînd o rială” și „ax a determina grupul con foarte rar numai odat a fost făcî servare a actuală a studiază și la cercetători lru de un zintegrări

Tendințe noi în cibernetică

■ În două zile, cât într-o mie de ani ■ Locomotivă fără mecanic ■ Combinate teleconduse

În momentul de față, în Uniunea Sovietică cibernetica cunoaște o dezvoltare tot mai amplă, și asta în cele mai diverse domenii de activitate. Datorită vastității cîmpului ei de acțiune, în cele ce urmează ne propunem să ne preocupăm numai de câteva tendințe noi ce se observă în legătură cu calculatoarele electronice și utilizarea lor în industrie.

Este cunoscut faptul că astăzi Uniunea Sovietică fabrică în serie curentă diverse tipuri de calculatoare electronice, cum sînt cele de tip Ural, Strela, Minsk etc. Aceste calculatoare se caracterizează nu numai printr-o viteză de lucru foarte mare, dar și prin automatizarea completă a funcționării lor. Nu de mult, în raportul ținut la adunarea generală a secției de științe fizico-matematice a Academiei de Științe a U.R.S.S., secretarul Academiei sublinia că „unul din principalii factori care determină dezvoltarea științelor exacte și a aplicațiilor lor tehnice în următorii zece ani este aplicarea matematicii moderne, legată de calculatoare, rod atît al științei cît și al tehnicii. Apariția acestei metode noi trebuie considerată ca cel mai important eveniment din toată istoria modernă a matematicii”.

Intr-adevăr, datorită vitezei foarte mari de lucru, calculatoarele electronice sînt capabile, într-un timp foarte scurt, să rezolve o serie întreagă de probleme complexe care necesită un volum de lucru extrem de mare. De pildă, grupul de ciberneticieni sovietici din Novosibirsk care au descifrat textele rămase de la civilizația Maya, au programat un număr de calculatoare care, în mai puțin de două zile, au efectuat 10 miliarde de operații. Dacă un om ar fi încercat să efectueze același volum de muncă, lucrînd continuu cîte 8 ore pe zi și într-un ritm foarte rapid (cîte o operație la fiecare 10 secunde), pentru efectuarea aceluiași volum de muncă i-ar fi fost necesar nu mai puțin de un mileniu!

Precum se vede, impresionanta viteză de lucru a calculatoarelor electronice permite, în zilele noastre, introducerea lor într-o serie de domenii care la prima vedere par cu totul neașteptate. Într-o serie de articole publicate în presa sovietică, V. M. Gluşkov, vicepreședinte al Academiei de Științe a R.S.S. Ucrainene, oferă un număr de exemple concludente în ce privește vastul domeniu de aplicație al acestor calculatoare.

Unul din sectoarele economiei naționale în care calculatoarele electronice sînt chemate să joace un rol dintre cele mai importante, arată savantul sovietic, este acela al activității de planificare. Într-adevăr, așa cum s-a văzut, pentru rezolvarea științifică a problemelor este necesară efectuarea unui volum foarte mare de calcule, așa că pînă la apariția calculatoarelor electronice nu se putea vorbi de o metodă științifică de rezolvare a lor, și aceasta tocmai pentru că operațiunile ar fi durat mult prea mult. Să luăm, de exemplu, problema transportării sfelei de zahăr de la centrele de colectare la fabricile de zahăr. În mod obișnuit, problema este rezolvată de către specialiști care, pe baza experienței lor, aplicînd în genere același program ca și în anii precedenți, planifică transportul respectiv. În campania de anul trecut însă, ciberneticienii ucraineni au căutat să rezolve problema prin metode noi, matematice, aplicînd așa-numita programare liniară. Rezultatele au fost deosebit de încurajatoare, soluția obținută fiind cu 8 la sută mai economică decît soluția veche. În felul acesta s-au realizat nu numai economii importante, dar au fost eliberate pentru alte scopuri aproximativ 10.000 de vagoane de marfă.

Dar calculatoarele electronice intervin cu succes și în alte domenii cum ar fi, de pildă, automatizarea transporturilor feroviare, ele înlocuind mecanicul de pe locomotivă. Specialiștii în transporturi feroviare au demonstrat că mișcarea trenului este descrisă de către ceea ce, în limbaj matematic, se numește o ecuație diferențială. Pentru ca această mișcare să se efectueze în condiții optime, e absolut necesar ca în fiecare moment, ținînd seama de rezistența căii ferate, de tonajul trenului, viteza vîntului etc., mecanicul de locomotivă să integreze ecuația, stabilind astfel regimul optim de deplasare. Desigur, nimeni nu poate preținde ca un mecanic să integreze o ecuație diferențială, deoarece această operațiune necesită o calificare științifică superioară și, în afară de aceasta, integrarea propriu-zisă durează destul de mult. Este foarte probabil ca începînd să integreze ecuația în momentul în care trenul se află, să zicem la Predeal, să termine operațiunea abia după ce trenul a trecut de Sinaia. Evident, între timp condițiile s-au schimbat, așa că străduința mecanicului ar fi lipsită de sens.

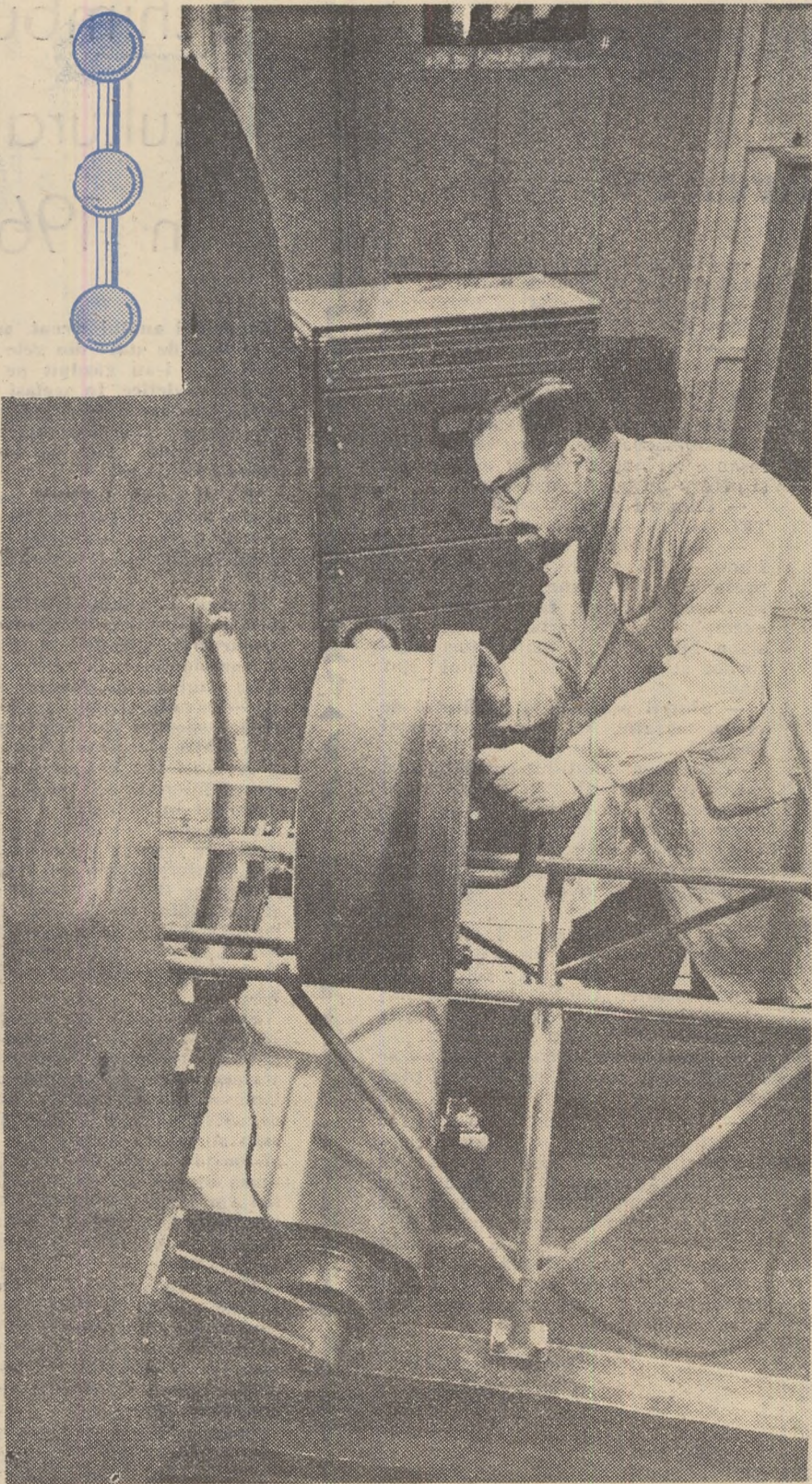
Din fericire, datorită vitezei mari de lucru, calculatoarele electronice sînt capabile să rezolve problema în timp util. Un număr de experiențe efectuate în Uniunea Sovietică au arătat că siguranța de circulație a trenurilor dirijate de calculatoare electronice este deosebit de mare, iar regimul de lucru optim. Automatizarea conducerii trenurilor prezintă și alte avantaje. În primul rînd, dispozitivele cibernetice montate pe locomotivă sînt capabile să recepționeze indicațiile transmise de instalațiile de semnalizare de pe parcurs așa că condițiile de ceață, furtună, noaptea sau viscol nu mai constituie un impediment în calea transmiterii informației de la semafoare la dispozitivul de conducere a trenurilor.

Începînd cu ultimele luni ale anului trecut, pe linia de metrou a Moscovei au fost puse în circulație o serie de garnituri funcționînd pe baza principiului conducerii electronice. Iar în primul trimestru al anului în curs, se preconizează și automatizarea liniilor radiale.

Nu de mult, ciberneticienii ucraineni au realizat o experiență deosebit de interesantă. Este vorba de conducerea de la distanță a Combinatului de produse sodice din Slaviansk, cu ajutorul unui calculator montat la centrul de calcul al Academiei Ucrainene din Kiev. În cadrul experienței, o serie de aparate electronice au transmis în permanentă informații privind valorile pe care le au diverșii parametri din combinat, semnalele ajungînd la Kiev prin intermediul unui cablu telefonic. Calculatorul din Kiev putea stabili în fiecare moment care este regimul optim pe care trebuie să-l adopte combinatul, transmițînd în consecință semnalele de comandă. Experiența a durat 48 de ore și a dovedit posibilitățile calculatoarelor electronice de a conduce de la distanță asemenea combinate chimice. Calculatoarele asigură instalațiilor un regim optim de funcționare, indiferent de fluctuațiile accidentale pe care le au diverșii parametri din instalație.

Socotim că exemplele de mai sus reușesc nu numai să înfățișeze tendințele noi ce se observă în utilizarea calculatoarelor electronice, dar în același timp ilustrează faptul că cibernetica sovietică se situează în fruntea mișcării cibernetice mondiale.

Prof. univ. Edmond Nicolau

Contor gamma pentru măsurarea exactă a gradului de radioactivitate.

pectarea unei legi de variație a „spirului izotopic”. La aceste lucrări cu camera Wilson participă și un cercetător român, D. Neagu.

Lista nucleelor nu s-a închis

Deși linia întâia a cercetărilor de la Dubna o constituie energiile înalte, nu este neglijată nici linia a doua, cercetările la energii joase. Dacă obiectul energiilor înalte îl constituie particulele elementare și interacțiile lor, obiectul energiilor joase îl formează nucleele atomice și interacțiile acestor nucleu.

Lista nucleelor nu este nici ea închisă. Direcția principală de cercetare a laboratorului de probleme nucleare constă în producerea de elemente transuranice și studiul acestor elemente. Recent, s-au obținut prin bombardarea uraniului cu ioni de neon cantități suficiente din elementul mendeleviu. Astfel, un grup de chimiști a putut studia în detaliu proprietățile acestor elemente. Un fapt remarcabil pus în evidență în laboratorul de probleme nucleare este dezintegrarea protonică a unor elemente transuranice — efect necunoscut în dezintegrările radioactive ale elementelor din natură.

Pentru o înțelegere mai completă a structurii nucleelor, la laboratorul de fizica neutronilor se studiază reacțiile produse de neutroni de anumite energii.

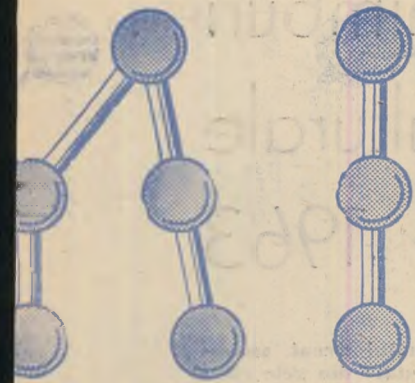
În fizica teoretică, de asemenea, la Dubna, sînt reprezentate atît energiile înalte cît și cele joase. În ce privește domeniul energiilor înalte, lucrările teoreticienilor se concentrează îndeosebi pe linia interacțiilor tari și pe linia interacțiilor slabe. În ce privește interacțiile tari, formalismul matematic este acela al așa numitelor „relații de dispersie” la care a adus o importantă contribuție N. Bogoliubov. Recent, teoreticienii A. Logunov și A. Tavhelidze au propus o nouă direcție pentru studiul slărilor legate, direcție importantă și pentru rezolvarea unor probleme mari ale teoriei cîmpului.

În domeniul energiilor joase a adus o contribuție însemnată V. Soloviov, care a propus un nou model menit să reprezinte structura nucleului atomic. Pe baza acestuia V. Soloviov a reușit să dea o explicație cantitativă a tranzițiilor alfa nefavorizate.

Lucrările Institutului de la Dubna deplasează tot mai mult hotărul cunoașterii în domeniul rămas necunoscut al lumii microscopice. Entuziasmul și capacitatea de muncă a fizicienilor de la Dubna e pe măsura energiilor înalte folosite. Ele oglindesc entuziasmul și munca țărilor socialiste.

M. Petrașcu

Candidat în științe fizico-matematice

gii
a

regime. Pentru a
necesar în primul
de la energii de
volți, ce caracteri-
terior al atomului,
de mii de ori mai
lioane de electron-
caracterizează legă-
a mezonilor din
explorarea unor di-
mici decît ale nu-
nt necesare energii
mari. Aceasta este
antice. Energia de
electronvolți, pe care
onul laboratorului
eare, permite ex-
mensiuni de apro-
mai mici decît ale
r energia de 10 mi-
volți pe care o dă
corespunde unor di-
le ori mai mici de-
Cu aceste energii
xploreze însăși con-
or ce formează nu-

etică a acestor cer-
ă de orice discuție.
irea de înțelegerea
nde probleme ale
l. Această înțele-
ă, determină și
Istoria cercetărilor
cii o dovedește cu

cunosc peste 30 de
Dintre acestea,
electronul, fotonul
stabile. Cu un an
urmă se considera
ca avînd cea mai
viață, a zecea mi-
dintr-o miliardime
nt însă, în laborator
de energii înalte
ost pusă în evidență
în grupul lui M. So-
nță între patru mezo-
ni pi, ce se com-
o particulă ce trăiește
doar a suta mi-
r-o miliardime de se-
cundă.

una din cele mai stranii
particule din
elementare. El poate străbăta
o distanță de kilometri prin
plumb fără să producă
nicio reacție. De aceea
punerea în evidență a
a putut fi făcută doar după
ce au fost experimentale
considerabile.

mul B. Pontecorvo de la
laboratorul de fizică
din Dubna a emis ipoteza
că în natură există
tipuri de neutrino. La
conferința de la Dubna
din 1962 au fost prezenta-
te date experimentale
grup ce lucrează la Brook-
haven, date care confirmă
această ipoteză. Așadar,
lista particulelor elementare
este deschisă și nu știe
nimeni pentru

la 100.000.000 de cazuri

clasificare, interacțiile care fac în
obiectul fizicii se grupează, în ordinea
următoarelor categorii: tari, electromag-
netice, interacții slabe sau produs o mare sur-
ni cînd s-a stabilit că, împotriva tuturor
încalcă o lege cuantică importantă. Din
dați interacțiilor slabe o importanță deose-
bită se înțelege mai bine natura lor.
se tinde în primul rînd să se măsoare
constantele „constante de interacție slabă”
rol ca și sarcina electrică din interacțiile
tari. În această direcție se situează în mo-
mentul de greutate al cercetărilor de la
Dubna probleme nucleare de la Dubna. Grupul con-
Pontecorvo a studiat recent procesul de
dezintegrare alfa în nucleu de heliu 3, de-
măsurînd combinație dintre „constanta vecto-
riala”. Grupul condus de Ignatenko
studiază în detaliu relațiile dintre constante,
iar de către I. Prokoșkin a studiat un tip
de interacție mezonilor pi, care se produce
în număr de 100 milioane din cazuri. Această
lucrare are scopul de a verifica dacă are loc o
conținutul vectorial”, așa cum prezice teoria
interacțiilor slabe. Dar interacțiile slabe se
studiază în sincrozotroane. Recent, un grup mare de
fizicieni lucrează cu o cameră Wilson cu diame-
trul de 100 cm și au stabilit o proprietate curioasă a de-
cayului K⁰, proprietate ce constă în neres-

Expoziția de la Casa prieteniei romino-sovietice

De vorbă cu Rostislav Iurenev

Cu prilejul deschiderii expoziției de desene ale marelui regizor Serghei Eisenstein, a fost citiva timp oaspete al țării noastre, cunoscutul teoretician al artei cinematografice sovietice, Rostislav Nikolaevici Iurenev. Am profitat de prezența lui pentru a-i pune câteva întrebări. Dar înainte de a reproduce discuția purtată, să-l prezentăm pe oaspetele nostru.

„Statele de serviciu“ ale lui Rostislav Iurenev sînt impresionante. Doctor în istoria artelor, profesor la Institutul unional de cinematografie, șeful secției de critică a Uniunii cineaștilor sovietici, autor al monografiilor „Eisenstein“ și „Dovjenko“, al unor lucrări despre comedia cinematografică sovietică, despre filmul biografic sovietic, despre istoria cinematografului sovietic, a celui japonez, italian, francez, polonez, unul dintre cei mai vechi (dar nu și bătrini!) critici sovietici... Paralel cu această prodigioasă activitate scrisă, desfășoară și una orală: ciclurile de conferințe și referate despre cinematografia sovietică, ținute în Cehoslovacia, Japonia, Bulgaria, Polonia, Austria și acum în România, s-au bucurat de aprecierea atât a specialiștilor cit și a publicului larg.

— Am venit în România cu două țeluri. Primul — să țin un ciclu de conferințe despre probleme actuale ale cinematografului sovietic și despre creația lui Eisenstein, în legătură cu deschiderea expoziției desenelor lui, și al doilea — să vizionez filme românești și să le analizăm apoi împreună cu cineaștii români. Acestea ar fi două țeluri active. Și mai este unul, particular: să cunosc România. E foarte plăcut să vezi o țară nouă, oameni noi, mai ales cînd îți sînt prieteni.

— Sînteți unul dintre organizatorii expoziției de desene ale lui Eisenstein care s-a deschis la Casa prieteniei romino-sovietice din Capitală. Ce ne puteți spune despre ea?

— Eisenstein n-a fost pictor profesionist și desenele nu le-a făcut pentru expoziții. Uneori sînt schițe de decor pentru filmele lui, costume, machiaje, alte ori scene de viață surprinse instantaneu în patrie, în Mexic, în S.U.A. Dar cel mai adesea sînt studii de expresivitate. Aceste desene și schițe au fost adunate după moartea

lui Eisenstein și, judecînd și după uriașul succes pe care expoziția l-a avut la Moscova, Riga, Paris, Varșovia, Milano, ele prezintă un mare interes artistic. Nu numai pentru că sînt un aspect al activității unui regizor genial, ci și pentru valoarea lor intrinsecă, căci dezbăluie un desenator foarte talentat.

Expoziția de desene este o parte a marii moșteniri artistice lăsată de Eisenstein. Pînă azi, tot mai apar în presă articolele lui, paginile sale de memorii inedite care, cu toate că au fost scrise cu 20—30 de ani în urmă, își păstrează întreaga actualitate, deoarece caracterul novator al creației regizorului îi permitea să vadă departe în viitor. În Uniunea Sovietică a început editarea operelor lui Eisenstein în șase volume. Filmele lui continuă să suscite interesul publicului. „Crucișătorul Potiomkin“ a fost recunoscut de trei ori de referendumurile specialiștilor internaționali drept cel mai bun film din lume.

— Cineaștii noștri socotesc creația lui Eisenstein un fond de aur.

— Da, m-am convins că românii o cunosc bine. De asemenea, sînt foarte bucuroși că monografia „Eisenstein“ este prevăzută în planul editorial în colecția „Oameni celebri“. De aceea cred că expoziția, conferințele, filmul documentar care le ilustrează și care-i făcut după scenariul meu, vor fi interesante nu numai pentru cineaști, ci și pentru un public mai larg.

— Cum ați realizat cel de al doilea TEL ACTIV al vizitei dv.?

— Am vizionat aproximativ zece filme — dintre care unele au și fost prezentate pe ecrane iar altele abia se lucrează. Unele, ca „Setea“, de exemplu, sînt foarte bune, altele mai slabe. Mă bucur că majoritatea regizorilor și scenariștilor români sînt tineri.

— Sînteți profesor la Institutul de cinematografie. Ați avut și studenți romîni?

— Da. I-am reîntîlnit cu plăcere pe Turcu și pe Săucan. Am întîlnit și alți absolvenți ai Institutului nostru. Dar chiar și cineaștii care n-au studiat în U.R.S.S. m-au impresionat cu buna cunoaștere a cinematografului sovietic, cu dorința de a învăța din experiența noastră.

Mi-a făcut plăcere să-l cunosc pe regizorul francez progresist Henri Colpi care a terminat coproducția franco-romînă „Codin“ și m-am gîndit că un film sovieto-romîn ar fi foarte necesar și util pentru ambele țări.

— Desigur că vizita aceasta nu se va limita la ceea ce ați realizat pînă acum.

— Da, întorcîndu-mă la Moscova intenționez să scriu despre cinematografia romînească, fiindcă socotesc că lipsa de informare e un mare viciu. Cu cît ne cunoaștem mai bine cu atît putem colabora mai strîns, mai eficient și ne putem împrieteni mai mult.

Așteptăm cu legitîmă nerăbdare opinia atît de autorizată despre filmul nostru a unui specialist de prestigiu cum este Rostislav Iurenev.

Iulia Scutaru

Desenele lui Eisenstein

Acum, după 15 ani de la moartea lui Eisenstein, perspectiva istorică, deși relativ scurtă, pune pe deplin în lumină amploarea personalității sale creatoare multilaterale.

El a lăsat o operă de uriașă valoare în domeniul filmului, ca regizor, scenarist și chiar actor, în teoria artei cinematografice, în spectacolele de teatru și ca desenator.

Expoziția de desene vine să lumineze o latură a activității sale, într-o artă în care a dat nu numai lucrări de sine stătătoare, ci care i-a servit ca bază în conceperea și realizarea filmelor.

În octombrie 1943, Eisenstein scria articolul „Pentru ce desenez...“ în care spune: „Fără o viziune concretă a faptelor și a gesturilor și a așezării în spațiu este imposibil să notezi comportarea personajelor. Vor trebui să treacă unul, doi, trei ani poate, înainte de primul tur de manivelă. De aceea avem sarcina să fixăm pe hîrtie ceea ce este esențial, și iată astfel desenul... Adevărat, acest desen va începe să trăiască abia peste doi ani. Elemente ale procesului de asimilație vizuală și dramatică — aceste schițe pot, fără îndoială, să sprijine pătrunderea mai deplină a gîndului autorului, notat pentru moment doar pe hîrtie. În acest scop le lăsam pentru publicare, cu toată imperfecțiunea lor artistică. Mii de schițe, asemănătoare acestora, dorm în cartoane. Cele care vor vedea lumina zilei, solicită indulgența cititorului, ele nu pretind a fi altceva decît „steno-plastică“.

Dar pentru Eisenstein desenul nu a reprezentat numai un corolar al muncii regizorale. În tinerețe, după ce părăsise studiile tehnice spre care îl îndrumase tatăl lui, inginer de profesie, s-a înrolat în Armata Roșie, în anii 1919—1920 și a lucrat ca pictor de afișe și decorator în unitățile de agitație și propagandă. Cînd a fost demobilizat, s-a angajat ca decorator și costumier al echipelor de teatru ale „Proletkultului“. Mai tirziu a făcut scenografia unor spectacole.

Pentru Eisenstein desenul a reprezentat o artă majoră care i-a dat permanent posibilitatea să consemneze bogatele sale observații, să le confere contur și viață. „Linia urmărește mișcarea“, spunea el, asemănînd prin aceasta desenul cu dansul, atribuindu-le același izvor, ambele pornind din aceleași impulsuri de exteriorizare a ideilor, a sentimentelor.

Desenele sale nu sînt legate numai de subiectele filmelor sau ale spectacolelor realizate. Sînt cicluri de schițe cu impresii luate, am putea spune, pe viu, crîmpeie de viață și în special diferite tipuri umane.

În cuprinsul expoziției apar un număr de desene făcute în Mexic, în 1931, cu prilejul pregătirilor pentru filmul „Que viva Mexico“. A fost una dintre cele mai fecunde perioade pentru activitatea sa de artist plastic. Eisenstein nu se lasă furat de pitoresc și exotic. El îi studiază pe peoni, psihologia și caracterul lor, condiția lor socială. În anii anteriori — 1929—1930 — în timpul unor vizite la Paris, face continuu schițe, creionînd pe un ton sarcastic tipuri caracteristice lumii capitaliste. Desenul său ironic, conturează în mod sintetic și inteligent lumea contradictorie care se desfășoară în fața privirii sale, diplomați și oameni de

Personaje comune

afaceri, clovni și clienți permanenți ai varieteurilor. Multe imagini au o notă tragi-comică.

Desenul lui Eisenstein este spontan, plin de nerv și vervă, rezumîndu-se la ceea ce este esențial și semnificativ. Linia lapidară conturează biografii umane, pe care le surprinde în mișcare și în situații specifice.

Dar cea mai mare parte din cele 240 de lucrări expuse sînt destinate muncii regizorale. Primul ciclu important relevă concepția, proiectele și indicațiile pentru desfășurarea scenelor filmului „Alexandr Nevski“. De un deosebit interes sînt indicațiile cu schițe și text pentru realizarea marii bălăii de pe lacul înghețat.

Cine a văzut filmul „Ivan cel Groaznic“ păstrează întipărit în memorie aproape fiecare cadru, el reprezentînd o compoziție în care elementele de atmosferă sînt subliniate de tendința spre monumentalizarea personajelor și a imaginilor în general. Expoziția desfășoară suite de desene pregătitoare care relevă concepția ce a stat la baza acestui film. Sînt indicații de arhitectură, de plantare a fiecărui element component în plan, arătînd mișcarea, fizionomia și costumația fiecărui protagonist. Mai ales aceste desene te introduc cu emoție în lumea intimă și frîmțată a creatorului.

Expoziția aduce în fața vizitatorilor un vast material de viață transpus în desen, notații regizorale care în ansamblu completează cunoașterea operei eminentului creator sovietic S. M. Eisenstein.

Jack Brutaru

Schimburi culturale în 1963

În cursul anului trecut, aproape o sută de state din cele cinci continente i-au găzduit pe solii culturii sovietice. În același timp, numeroși oameni de știință, scriitori, pictori, muzicieni din multe țări ale lumii au fost oaspeți ai Uniunii Sovietice.

În 1963 aceste legături vor căpăta o largă dezvoltare. Peste o sută de țări vor fi vizitate de oamenii de știință și cultură sovietici.

E greu să enumeri toate congresele științifice, simpoziioanele, concursurile artistice, festivalurile, campionatele, la care vor lua parte anul acesta delegații sovietice — savanți, artiști, medici, pedagogi, sportivi ș.a. Iată totuși câteva dintre ele. Oamenii de știință sovietici vor lua parte la congresul internațional al slavistilor organizat în Bulgaria, la lucrările sesiunii Comitetului internațional de folosire a spațiului cosmic și simpozioul de fizică a planetelor (Polonia), la congresul orientaliștilor (India), al zoologilor (S.U.A.), de astronautică (Japonia), la conferința internațională de energie atomică (Elveția) ș.a.

Soliștii sovietici vor participa la 18 concursuri muzicale internaționale, printre care concursul de violoncel (Ungaria), de pian (R.D. Germană), de vioară (Belgia), concursul Paganini (Italia), de pian și vioară Marguerite Long și Jacques Thibault (Franța). În afară de aceasta, muzicienii sovietici vor lua parte la festivalurile internaționale „Primăvara la Praga“, „Toamna la Varșovia“ și multe altele.

În Cehoslovacia se va deschide cea de a doua Expoziție internațională de artă plastică a țărilor socialiste, cu ocazia căreia va avea loc o discuție prietenească despre căile de dezvoltare a artei contemporane.

Comitetul organizatoric al Uniunii lucrătorilor din cinematografia sovietică va trimite o delegație la gala filmului sovietic organizată la Palatul Națiunilor de la Geneva. Arhitecții sovietici vor participa la Congresul Uniunii internaționale a arhitecților de la Havana (Cuba) etc.

Peste treizeci de colective artistice sovietice și mulți din remarcabilii interpreți sovietici vor da spectacole și vor concerta în numeroase țări ale lumii: Teatrul mare de dramă din Leningrad va face un turneu în Franța, Teatrul central de păpuși și corul popular al R. S. S. Ucrainene — în S.U.A. și Canada, Ansamblul de cîntece și dansuri al Armatei Sovietice — în Anglia și Franța, orchestra simfonică a Radiodifuziunii sovietice — în Polonia, ansamblul dăghestanez „Lezhinka“ — în Cehoslovacia.

În U.R.S.S. vor întreprinde turnee peste treizeci de colective artistice și renumiți soliști ai teatrelor de operă și estradă. Își vor demonstra măiestria pe scenele sovietice Orchestra simfonică regală din Marea Britanie, Teatrul de păpuși cehoslovac, ansambluri indiene și senegaleze, și artiști din Bulgaria, China, România, Polonia, R. D. Germană, Iugoslavia, S.U.A., Franța și alie țări. În Uniunea Sovietică vor fi organizate expoziții și festivaluri ale filmului dintr-o serie de țări.

U.R.S.S. trimite în țările străine un mare număr de specialiști de cel mai diferit profil care participă la diferite consfătuiri cu privire la dezvoltarea învățămîntului, culturii, științei, sănătății publice și sportului.

În Uniunea Sovietică vor veni și în acest an să studieze sau să se specializeze studenți străini și specialiști din multe țări ale lumii.

dumitale nu mai pleacă Lioșka și o să pierdem și locul". Pui biletul pe placa de trăsare și plec. Mă uit îndărăt și-l văd pe măistrul că-l bagă în buzunar. În regulă. Iar în pauza de prinz — un adevărat mingling. Toți băieții din secția noastră au fost ucenici! Iui. Lam dus la magazie și i-am chinat. Acum, într-adevăr, nu mai avea nici o țesătură. Spre seară, meșterul s-a întors în atelier și a ascuns un instrument în dulap. Constatase un compas combinat pentru trăsarea pieselor complicate și-l ascundea acum de noi. Era clar. Iși făcuse socoteala că n-o să ne descurcăm fără el și că o să-l rechemăm din concediu. Dar s-a răzgândit. După trei zile, am primit o telegramă cu indicația locului unde se afla compasul. După ce și-a făcut concediul, s-a întors. Alt mingling. Băieții l-au condus din nou la cîntar. Luase trei kilograme. Băieții l-au ridicat în brațe și l-au aruncat în sus. Din buzunarele lui au început să curgă șuruburi. Le-am pus pe cîntar. Erau trei kilograme. După aceea m-a mărturisit: îi fusese rusine de băieți și își înfundase buzunarele cu șuruburi...

Trenul alegea pe cîmpurile albe, înzăpezite. Și eu îmi aduc din nou aminte de meșterul cu barba albă, și de ucraineanca trupesă, care își descria cîmpurile natale, cîntîndu-le ca pe o carte. Îmi aduc aminte de pinzele albe ale bărcilor pescărești, de flăcările pe cerul nopții, de tranșantul cu două coșuri, de recolta de aur a Ucrainei, de munții strălucitori de cărbune, de zăburile pădurilor și ale galelor. Îmi aduc aminte de patria mea lină, muncitoare. Fără îndoielă că și bătrînul trăsător a înțeles la un moment dat ce număr urtes de oameni înțelepți au apărut de pămîntul nostru și că nu e o nemorocire, ci dimpotrivă, că el a încetat să mai fie un om excepțional în uzina lui

— Prind pește, îmi spuse Ivan Afanasievici. De cîți oameni e nevoie pentru fiecare muncă! Apa-i aici așa tulbură, de parcă spălătoreșele și-ar fi clătît rufele în ea... Trecură așa încă douăzeci și patru de ore.

În cursul zilei, în compartiment se făcu întuneric și se aprinseră niște lumini palide. Trenul trecea printr-un tunel. Zgomotul roților ne răsuna în urechi asurzitor, de parcă trenul înainta pe fier vechi. Se auzea limpede sforăitul locomotivei, ca și cum ar fi fost atașată de-a dreptul la vagonul nostru. După cîteva minute începu să se lumineze treptat, gîfîitul locomotivei se îndepărtă, zgomotul roților slăbi și pătrunserăm în lumina palidă a zilei.

Stînci verticale, cenușii și zburlite se inghesuiau sub ferestre. Pe una dintre ele, înfigindu-se oblic în piatră, creștea un copac noduros. Uneori, stîncile se dădeau la o parte și se vedea cît de încet și important defilează unul după altul munții, acoperiți cu o iarbă orbitor de verde. Se apropiau foarte mult de ferestre, apoi se depărtau și doar unul dintre ei, cel mai îndepărtat și mai înalt, cu o stîncă liliachie în vîrî ne urmărea neîncetat, răsucindu-se cînd într-o parte a trenului, cînd în cealaltă. Timpul trecea. Munții se îngrămădeau tot mai sus și mai sus. Se părea că trenul rătăcise într-un defileu adînc și îngust. Din pricina alternanțelor dese de lumină și întuneric nu se mai putea citi. Am așipit. Strigătul studentei mă deșteptă:

— Un delfin, un delfin!

Am sărit de pe pat și am scos capul afară, pe fereastră. Munții dispăruseră. În locul lor, o nemărginită întindere aeriană. Marea strălucea foarte aproape, chiar lîngă vagoane. Prin apa limpede se vedea fundul de piatră, alge marine, asemenea verzilor roșii, razele șerpuitoare ale soarelui și umbra trenului nostru. Aici l-am văzut pe Ivan Afanasievici zîmbind pentru prima dată. Ce-l bucurase? Marea, uriașă mare scinteindă, în mijlocul căreia se afla un transatlantic cu două coșuri, sau cerul albastru și cu-

— La o casă de odihnă. Un oarecare orașel Țihis-ziri...
— Așa deci! Și eu am treburi la Țihis-ziri!
Bătrînul nu mai adăugă nimic. Expresia feței lui boțite părea că spune: „Țihis-ziri, ca Țihis-ziri. În acest Țihis-ziri o să găsească destui noctambuli de teapa ta”.

Cu cît mă uitam mai mult la bocancii și la galoșii cu care era încălțat, acum, după atîtea ore de drum, la agățătoarea hainei ce-l atîrna caraghios peste guler, cu atît mi se părea mai mult că omul acesta, plecat într-o călătorie îndepărtată, era tare însingurat.

— Nu arde undeva? mă întrebă el neliniștit după cîteva minute.

M-am uitat pe fereastră. La orizont se vedeau limbi înalte de flăcări purpurii. Cu cît înainta trenul ele se răsplineau pe cerul întunecat.

— Vai-vai-vai, să nu fie un incendiu! spuse din nou bătrînul.

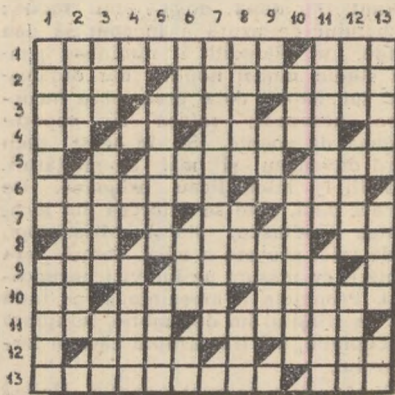
Trenul se apropia de o stație.

Pe fondul purpuriu se vedeau stîlpii de susținere ai unei pasarele, clădirea depoului și pompa de apă. În stație — nici un fel de agitație. Revizorul de vagoane cu felinarul în mînă trecu liniștit printre linii. Cînd și cînd se auzea sunetul ciocanului lui pe boghiurile roților...

— Despre ce să fie vorba... spuse bătrînul, încercînd să deschidă fereastra.

Am sărit de pe pat și l-am venit în ajutor. Pe o latură a căii ferate se înălțau niște turnuri metalice. De-a lungul turnurilor se întindeau lungi cabluri de oțel, scări și balcoane. Deasupra întregii armături metalice undulau flăcări atît de dense încît vîntul nu reușea să-și croiască drum printre ele. Flăcările se încovoiau, formînd niște falduri, ca ale drapelului. Împrejur, totul era poleit de o lumină purpurie: și terasamentul, cernut cu iarbă de culoarea bronzului, și liniile de cale ferată, încinse pînă la roșu. Pe terasament, păseau doi oameni, colorați și ei în

Peisaj industrial

ORIZONTAL

1) Important centru carbonifer care aprovizionează în mare parte metalurgia Uralului — Cenuşiu, 2) Munţi în U.R.S.S., foarte bogăţi în variate zăcămintele minerale — Colege de muncă, 3) Apus — Platouri — Moscova, Kiev sau Riga, 4) Neon — Tip de avion sovietic cunoscut în lumea întreagă — Lac în partea de NV a Uniunii Sovietice, 5) Arbust asiatic — Temir..., lină oraş industrial din Kazahstan, 6) Capitala Gruziei, unul dintre cele mai însemnate centre economice şi culturale din Transcaucazia — Uriaşa lui energie este pusă de oamenii sovietici în slujba păcii şi progresului, 7) Centru pe Volga pentru industria lemnului, chimică şi a maşinilor — Nu — Bogăţie, 8) Simbolul titanului — A scris cartea „Cum au descoperit ruşii Antarctica” — Din industrie! 9) Centru siderurgic situat în apropierea Mosco-

vei — Munte în R.S.S. Armeană 10) Îşi lăureşte fericirea prin muncă — Riu în R.S.S. Tadjikă unde se construieşte o mare hidrocentrală — Le găsiţi la avioane cu propulsie, 11) Gigant — Centru industrial pe riul Oka, 12) Compus chimic — Combustibil preţios, folosit şi în industria chimică, exploatat în principal în regiunea Baku (pă), 13) Oraş-Erou — Mamifer tibetan.

VERTICAL

1) Mare bazin carbonifer în partea de sud-est a Siberiei apusene — În întregime, 2) „Slăvim pământul sovietic” de Gheorghe Dumitrescu — Port la Marea Neagră, 3) Bărbierit — Capitala Republicii Autonome Tuva din centrul Asiei — Faţă, 4) Aluminu — Pe sol! — Peşti de Dunăre, 5) Locul tradiţionalilor parazi aerieni care demonstrează excepţionalele succese ale ştiinţei, tehnicii şi industriei sovietice — Arin, 6) Alma..., capitala R.S.S. Kazah — Terminaţie latină — Disciplină sportivă — Lung la capete! 7) Centru industrial şi hidrocentrală pe Obi, 8) Cale fluvială pentru transportul lemnului spre Marea Albă — Forţa ei este utilizată de giganţii de la Bratsk, Krasnoiarck etc. — Cap în Crimeea, 9) Asia! — Moluşte gasteropode — Oraş în U.R.S.S. 10) Krivoi..., mare centru siderurgic în Ucraina — Greutate rulantă cu rol de presă, 11) Oraşul lui Cernişevski, centru al industriei petrolifere şi de maşini agricole — Specie de oi, 12) Poartă — Valurile lui sînt cîntate într-o frumoasă melodie populară rusă — A primi în casă, 13) Fierbător electric — Oraşul de la gura fluviului Lena, construit în anii puterii sovietice — În întrecere!

COMPLEXUL PENTRU INDUSTRIALIZAREA LEMNULUI

C. I. L. BRAILA

PRODUCE:

PLACI AGLOMERATE CU RAŞINI DE UREOFORMALDEHIDĂ DIN AŞCHII DE LEMN TRIPLU STRATIFICATE

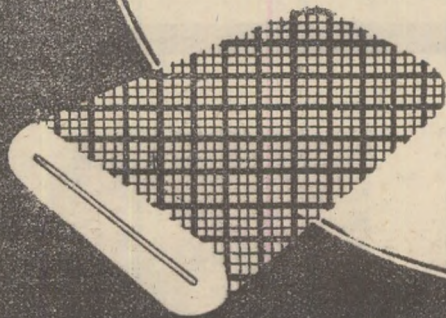
ECONOMICE, STABILE, GROSIMI UNIFORME, RANDAMENT SPORIT LA CROIRE, PERFECT PLANE, FORMATE PRACTICE, SE POT FURNIRUI etc.

Domenii de utilizare:

MOBILIER, PLAFOANE, PEREȚI DESPĂRȚITORI, AMENAJĂRI INTERIOARE, VAGOANE TRAMVAIE, LAMBRIURI, CONSTRUCȚII NAVALE etc.

Greutate specifică 60 kg/mc. Grosimi : 8, 12, 16, 19, 22, 25 mm
Formate : 1.830/3.660, 1.830/1.830 mm, 2.440/1.830, 1.220/1.830 mm

Cereți pretutindeni
STOFELE DE CALITATE
LIBERTATEA
SIBIU

Bogat și variat
sortiment de
desene și culori

LA ORAȘE ȘI SATE
CEREȚI ȚESĂTURILE
DE CALITATE
DIFTINĂ
BARCHET
FINET
IMPRIMATE ȘI UNI
PRODUSE DE

INTREPRINDERILE TEXTILE GALAȚI

Fabrica de articole din tablă

Codlea — Brașov, telefon 146

Vinde din stoc disponibil :

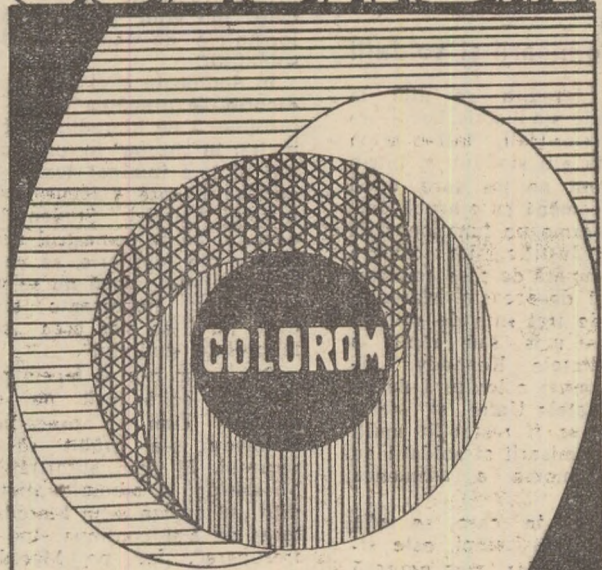
- Tablă zincată 1x 700x750 m/m
- Curele din piele dim. 20,60,70 și 80 m/m
- Geam șlefuit pentru noptiere dim. 5x345x37,5 m/m
- Bureți din sîrmă 300 m/m
- Garnituri din piele „Nutring” de 120x96, 265x205, 290x250 m/m
- Plăcuțe Vidia sub 3 gr. buc.
- Perii circulare de 300 m/m

CONSUMAȚI PRODUSELE LACTATE
SIBIANA

DE CALITATE SUPERIOARĂ

COLOROM

GALLUS

VOPSEȘTE ORICE ȚESĂTURI
MĂTASE · BUMBĂC · LÎNĂ
ROCHII · HAINE · BLUZĂ

James Meredith, un erou al Americii

Negrul James Howard Meredith este cel mai celebru student din lume. El s-a înscris la Universitatea din Mississippi, cu ajutorul a 16.000 de soldați, 500 de comisari federali, a celor doi frați Kennedy — președintele John și ministrul Justiției Robert — și al unei sumedenii de subalterni ai lor care nici n-ar putea fi calculați exact. Toate acestea la o sută de ani după ce Lincoln a proclamat eliberarea negrilor.

Studentul, comisarii și soldații

Deocamdată Meredith se află la universitatea unde s-a înscris. Locuiește la căminul Baxter-Hall, într-o aripă în care nu există alți studenți și într-o cameră cu ciment pe jos care, după cum se spune, seamănă cu o hrubă. Împreună cu el doarme un funcționar de la Ministerul de Justiție, iar camera alăturată este ocupată de șase comisari federali. În afară de aceasta, Meredith mai este păzit de trei sute de soldați. Dacă el ar fi fost ucis sau rănit, a declarat președintele Kennedy, „aceasta ar fi însemnat o lovitură de pe urma căreia Statele Unite și statul Mississippi nu s-ar fi restabilit mulți ani”. Așa încât comisarii și soldații au ordin să preîntâmpine o asemenea lovitură.

Orășelul Oxford, în care se află Universitatea din Mississippi, este situat în sudul S.U.A., dar iarna geroasă se face simțită și acolo. Soldații îngheață în corturile instalate încă la începutul lunii octombrie. Recent, genții au început construirea unor locuințe de iarnă pentru care s-au alocat 89.000 de dolari. Costul total al „operației Meredith” se ridică la 4.641.964 de dolari.

Americanii știu să-și socotească banii dar alci e vorba de principii, și acestea sînt mai presus de milioane. Orașelul stăpîn al Casei Albe este

dispus să plătească și mai mult ca să-și consolideze reputația de președinte „puternic” în interiorul țării și să apere prestigiul țării în lume, îndeosebi față de popoarele Africii și Asiei. Tocmai lor vrea el să le dovedească că legile S.U.A. nu sînt vorbe goale și că un negru american poate totuși să învețe la o universitate „numai pentru albi”.

Și cu toate acestea negrul nu poate învăța. Milioane de dolari sînt aruncate în vînt. E puțin probabil că locuințele de iarnă vor fi de folos soldaților.

În dimineața zilei de 7 ianuarie, cînd escorta se pregătea ca de obicei să-l însoțească pe Meredith la cursuri, el a invitat în „hruba” lui un grup de reporteri și le-a înmînat textul unei scurte declarații, care a făcut imediat ocolul întregii Americi. Studentul negru a declarat că în semestrul următor, care începe din februarie, se va retrage de la universitate dacă nu se vor produce „schimbări importante și pozitive”, dacă nu i se vor crea „condiții mai favorabile studiului”.

Dar acum n-o să facem pronosticuri. Meredith ezită, încă nu s-a hotărît definitiv cum să procedeze. Robert Kennedy s-a grăbit să-și exprime regretul. El cere autorităților statului Mississippi și administrației universității „să creeze d-lui Meredith posibilitatea de a-și continua studiile fără întrerupere”. Iar pe Meredith îl îndeamnă să se gîndească bine întrucît retragerea lui „ar avea repercusiuni” asupra S.U.A. Și, într-adevăr, așa ar fi, căci concluzia nu poate fi decît una singură: oricît de greu e să înscrii un negru într-o universitate din Sud, și mai greu îl este acestuia să se mențină acolo, iar de învățat îl e imposibil.

Meredith s-a gîndit de o mie de ori și stle ce „repercusiuni” ar avea retragerea lui. Dar pur și simplu nu mai

poate continua așa. E sătul pînă peste cap. Se sufocă. Are nevoie măcar de un răgaz.

Tinărul firav de 29 de ani, care pare un adolescent printre comisarii voinici care-l păzesc, are un suflet de adevărat luptător. „Numai a trăi și a respira nu înseamnă viață pentru mine — spune Meredith. Am nevoie de ceva mai mult”.

Meredith s-a hotărît să se înscrie la Universitatea din Mississippi, unde, în cei 102 ani de existență ai ei, n-a învățat nici un student „de culoare”. „Unul din principalele motive care m-au determinat să vin aici — a declarat el — a fost dorința de a învăța. Un altul, din care n-am făcut niciodată un secret, a fost dorința de a ajuta poporul negru”.

„De ce nu-l omoară nimeni?”

Ziarele scriau că cinci mii de rasiști juraseră să-l ucidă pe acest negru dacă își va realiza intenția. Dar riscul nu l-a speriat. În septembrie 1962, imper-turbabilul Meredith s-a întîlnit de trei ori cu Ross Barnett, guvernatorul statului Mississippi. Și de fiecare dată guvernatorul, înconjurat de o mulțime de rasiști, a refuzat în mod jignitor să-l primească la universitate. La 30 septembrie, însă, după intervenția președintelui Kennedy, Meredith a fost adus, sub o pază puternică, în incinta orașelului universitar. Ziariștii l-au întrebat dacă nu se simte vinovat pentru cele întimplite din cauza lui: în timpul încercărilor, doi oameni fuseseră uciși și 375 ușor răniți. La care Meredith a răspuns: „Imi pare foarte rău de ei, dar cred că e nejust să-mi puneți mie această întrebare...” După care a adăugat cîteva cuvinte, devenite proverbiale: „Acum acest lucru e mult mai necesar Americii decît mie”.

gaze lacrimogene și un bidon cu benzină.

La început, Meredith și-a păstrat calmul. Dar după două luni tactica războiului de uzură a început să dea roade. Lui Meredith îi rămîneau pentru studiu numai nopțile, dar organismul lui, istovit de o prea mare încordare nervoasă, refuza să suporte veghea de noapte. Și în acest timp norii deveneau și mai amenințători. Rasiștii își intensificau prigoana. De fiecare dată, cînd se întorcea din localitatea Kosciusko, statul Mississippi, unde tatăl său are o mică fermă, era urmărit cu mașina de indivizi necunoscuți. Primejdia îl amenința și pe tatăl lui. La sfîrșitul lui decembrie, în ajunul crăciunului, s-a tras asupra casei fermierului.

După cum a anunțat Agenția „United Press International” hotărîrea lui Meredith a stîrnit în rîndul studenților din Mississippi reacții diferite. Unii se bucură că, în sfîrșit, au să scape de el, iar alții sînt neliniștiți că „o să li se vîre pe gît” un alt negru, cu care „o să trebuiască s-o ia de la început”.

Dar oficialitățile din Washington sînt cuprinse de o neliniște surdă. Pe ele nu le preocupă soarta lui Meredith ci, ceea ce va spune lumea despre S.U.A. și despre conducătorii acestui stat... Ce se va spune despre o țară în care miasmele rasismului sînt atît de puternice, atît de înăbușitoare, încît un om cu calități excepționale, de un calm demn de invidiat, care din copilărie dorește să lupte pentru dreptate, s-a asfixiat în numai trei luni. „Nu există nici o ieșire din următorul silogism politic: Statele Unite nu pot pretinde să stea în fruntea cauzei libertății atîta timp cît la noi acasă nu punem în practică acest principiu” — scria în legătură cu cazul Meredith comentatorul ziarului „New York Times”, Sulzberger.

Nu există ieșire nu numai din acest

Există diferite păreri referitor la ceea ce-i mai necesar Americii. Studenții albi i-au declarat lui Meredith un război „rece” necruțător și de lungă durată. La o fereastră de la etajul trei a fost atîrnat, ca un steag, un manechin de negru îmbrăcat în cămașă albă și pantaloni cafenii. „Întoarce-te în Africa, de unde ești” — scria pe manechin (vezi fotografia de mai sus).

Meredith a văzut manechinul cînd se îndrepta cu mașina, înconjurat de comisari, la prima oră de curs. Automobilul era urmat de un camion plin de soldați. „De ce nu-l omoară nimeni?” — a strigat cineva în spatele lui, cînd a ieșit de la curs. Drept care comisarii l-au împins repede în mașină. Iar la ora de engleză, văzîndu-l pe Meredith, o studentă l-a întrebat pe profesor:

— Sper că nu trebuie să particip neapărat la curs?

— De ce să te lipsești de o amintire interesantă? — I-a răspuns acesta.

Meredith era umilit pretutindeni. Cînd a intrat prima oară în cantina studentescă s-a lăsat o tăcere de gheață. Toți cei de față au fugit de el ca de un lepros. Lui Meredith i s-a întins o tavă cu dejunul pregătit dinainte și o ceașcă cu lapte. De la masa vecină, patru studenți s-au ridicat și au plecat. Meredith a băut numai laptele, iar de mîncare nici nu s-a atins.

A doua oară, în geamul cantinei a fost zvîrlită o piatră. Același lucru s-a întimplat și cînd era în mașină, cioburile geamului spart rîndind pe unul din comisari. Apoi a fost devastată camera unor studenți care îndrăzniseră să-i adreseze cîteva cuvinte lui Meredith. Pe o săgeată neagră, care arăta spre camera lor, era scris: „Admiratori ai negrilor”. Infricosat, unul din acești studenți a părăsit universitatea.

Patru sute de huligani au făcut un mare scandal în fața cantinei și au bombardat cu focuri de artificii locuința lui Meredith. Făcînd o percheziție în căminul vecin, soldații au descoperit un mic depozit de arme: o pușcă, un pistol, cîteva grenade cu

silogism. ci nici din adevărata stare de lucruri pe care el nu face decît să o reflecte. Pot fi puși la dispoziție sute și mii de soldați pentru paza lui Meredith dar cum să dezrădăcinezi rasismul inveterat, care e interzis prin lege dar e păstrat de un sistem întemeiat pe dezbinarea oamenilor, pe dezbinarea economică, rasială etc.

Totuși, situația nu poate rămîne așa. Negrii din America luptă pentru egalitate. Sîntem convinși că și James Howard Meredith, acest erou adevărat, încovoiat dar nu înfrînt, își va mai spune cuvîntul lui rasiștilor, cuvînt necesar tuturor americanilor cinstiți și în primul rînd statului său natal Mississippi, în care negrii reprezintă 42 la sută din populație.

S. Kondrașov